МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

Факультет соціально-педагогічної та мистецької освіти

Кафедра початкової і спеціальної освіти

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття ступеня вищої освіти «магістра»

на тему

«ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ЛОГОПЕДИЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У КОРЕКЦІЙНІЙ РОБОТІ З ДІТЬМИ З ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ»

Виконала: здобувачка вищої освіти
групи сол24М
Заочної форми навчання
спеціальність 016.01 Спеціальна
освіта (Логопедія)
Освітня програма: Спеціальна освіта.
(Логопедія)
Лук’янова Марія Володимирівна
Керівник: доктор пед. наук, професор
Шевченко Ю.М.
Рецензент: Холошенко М.Ю.

Запоріжжя - 2025

АНОТАЦІЯ

Лук'янова Марія Володимирівна

«Застосування інноваційних логопедичних технологій у корекційній роботі з дітьми з порушеннями мовлення»

У кваліфікаційній роботі теоретично обґрунтовано та емпірично досліджено освітній потенціал і педагогічні умови ефективного використання інноваційних логопедичних технологій у корекційно-розвитковій роботі з дітьми дошкільного та молодшого шкільного віку, які мають порушення мовлення. Актуальність дослідження зумовлена значним зростанням кількості дітей із різними видами мовленнєвих порушень та необхідністю пошуку більш ефективних, мотивуючих та інтенсивних засобів корекції в контексті реформування освіти України та принципів інклюзії. У роботі проаналізовано сучасні підходи до корекційної логопедичної допомоги, уточнено зміст поняття «порушення мовлення» та систематизовано класифікацію інноваційних технологій, що застосовуються у спеціальній та інклюзивній освіті.

Особливу увагу приділено дидактичному синквейну як інноваційному методу розвитку зв'язного мовлення, збагаченню словникового запасу, мовленнєвого мислення та комунікативних умінь дітей з порушенням мовлення.

У межах дослідження розроблено та апробовано авторський логопедичний посібник «Синквейн для розвитку мовлення», який містить пояснення поняття «синквейн», алгоритм його створення, 15 мовленнєвих блоків, варіанти вправ, методичні рекомендації. Дослідження засвідчило позитивну динаміку мовленнєвих умінь дітей, підтвердивши ефективність використання синквейна як засобу мовленнєвої корекції та підвищення результативності корекційно-розвиткової роботи.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у систематизації класифікації інноваційних технологій; у теоретичному обґрунтуванні та експериментальному підтвердженні доцільності використання дидактичного синквейна як ефективної інноваційної логопедичної технології. Головним результатом є розробка та апробація авторського логопедичного посібника.

Практична значущість дослідження полягає у можливості впровадження розробленого посібника та методичних рекомендацій у практику логопедичної корекції в закладах дошкільної та початкової освіти.

Ключові слова: інноваційні логопедичні технології, порушення мовлення, корекційна робота, дидактичний синквейн, посібник, дошкільний та молодший шкільний вік, зв'язне мовлення.

ANNOTATION

Full name: Lukianova Mariia Volodymyrivna

Title of the qualification work: "Application of Innovative Speech Therapy Technologies in the Correctional Work with Children with Speech Disorders"

The Master's thesis is devoted to studying the possibilities and pedagogical conditions for the effective use of innovative speech therapy technologies in correctional and developmental work with preschool and primary school children who have speech disorders. The relevance of the study is determined by the significant increase in the number of children with various types of speech impairments and the necessity to introduce more effective, motivating, and intensive correctional methods in the context of educational reform in Ukraine and the principles of inclusion. The research analyzes modern approaches to speech therapy intervention, clarifies the concept of "speech disorder," and systematizes the classification of innovative technologies used in special and inclusive education.

Particular attention is paid to the didactic cinquain as an innovative method for developing coherent speech, enriching vocabulary, enhancing linguistic thinking, and improving communication skills in children with speech impairments.

Within the study, the author developed and tested the speech therapy manual "Cinquain for Speech Development," which includes exercises, algorithms for constructing cinquains, and methodological recommendations. The results of the research demonstrate positive dynamics in children's speech skills, confirming the

effectiveness of the cinquain as a tool for speech correction and for increasing the efficiency of correctional and developmental work.

The scientific novelty of the obtained results lies in the systematization of the classification of innovative technologies, as well as in the theoretical substantiation and experimental confirmation of the effectiveness of the didactic cinquain as an innovative speech therapy technology. A key outcome is the creation and practical testing of the author's speech therapy manual.

Practical significance of the research is determined by the possibility of implementing the developed manual and methodological recommendations in speech therapy practice in preschool and primary school educational institutions.

Keywords: innovative speech therapy technologies, speech disorders, correctional work, didactic cinquain, manual, preschool and primary school age, coherent speech.

РЕФЕРАТ

до кваліфікаційної роботи на тему:

«Застосування інноваційних логопедичних технологій у корекційній роботі з дітьми з порушеннями мовлення»

здобувачки вищої освіти Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького

спеціальності 016 Спеціальна освіта (Логопедія)

Лук'янової Марії Володимирівни

Науковий керівник – доктор пед. наук, професор Шевченко Юлія Михайлівна.

Магістерська робота досліджує теоретичні і практичні аспекти застосування інноваційних логопедичних технологій у корекційній роботі з дітьми дошкільного та молодшого шкільного віку з порушеннями мовлення. Загальний обсяг кваліфікаційної роботи становить 69 сторінок основного тексту та складається зі вступу, трьох розділів, висновку, списку використаної літератури та має додаток, який налічує 39 сторінок. Робота містить 4 рисунки, 1 таблицю. Кількість використаних джерел – 64.

Основу дослідження становить аналіз сучасних підходів до логопедичної допомоги, вивчення інноваційних методів розвитку мовлення та експериментальна перевірка ефективності дидактичного синквейна як технології мовленнєвого розвитку дітей дошкільного та молодшого шкільного віку з порушеннями мовлення. Особливе місце у дослідженні займає авторський логопедичний посібник «Синквейн для розвитку мовлення», розроблений для використання в індивідуальній і груповій роботі з дітьми з різними формами мовленнєвих порушень.

У Вступі обґрунтовано актуальність дослідження, яка полягає у зростанні кількості дітей з різними видами мовленнєвих порушень та потребі впровадження інноваційних підходів до логопедичної корекції. Вказано, що сучасні нормативні документи України визначають розвиток мовленнєвої компетентності дітей одним із пріоритетів освіти, а традиційні логопедичні методики потребують доповнення новими інтерактивними засобами для

підвищення ефективності корекційно-розвиткової роботи, підтримки пізнавальної активності та мотивації дітей.

Однією з таких технологій є дидактичний синквейн – метод, який поєднує творчість, аналітичне мислення та мовленнєву активність. Незважаючи на очевидні переваги, питання цілеспрямованої підготовки логопедів до системного використання синквейна не стало предметом комплексного наукового дослідження, а фрагментарність наявних методичних матеріалів ускладнює широке впровадження цієї технології. Саме тому дослідження ефективності застосування синквейна та розробка відповідного методичного забезпечення (посібника) є актуальним завданням для сучасної логопедії.

У вступі окреслено об’єкт, предмет, мету дослідження, сформульовано завдання, подано перелік теоретичних, практичних та статистичних методів дослідження.

Об'єкт дослідження – процес логопедичної корекції мовленнєвих порушень у дітей дошкільного та молодшого шкільного віку з використанням інноваційних педагогічних технологій.

Предмет дослідження – педагогічні умови та ефективність застосування інноваційних логопедичних технологій, зокрема методики дидактичного синквейна, у корекційно-розвитковій роботі з дітьми дошкільного та молодшого шкільного віку, які мають порушення мовлення.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити ефективність використання інноваційних технологій, а саме: дидактичного синквейну в логопедичній практиці з дітьми з мовленнєвими порушеннями; уточнити зміст поняття «порушення мовлення» та його класифікаційні ознаки; розробити, апробувати та оцінити результативність авторського посібника «Синквейн для розвитку мовлення» як інструменту оптимізації мовленнєвого розвитку та підвищення якості логопедичної допомоги.

Відповідно до поставленої мети були визначені такі завдання **дослідження**:

1. Проаналізувати психолого-педагогічну та логопедичну літературу щодо застосування інноваційних технологій, зокрема методики синквейна як засобу розвитку мовлення у дітей з порушеннями мовлення.

2. Визначити можливості використання технології синквейна в корекційно-розвитковій роботі з дітьми з різними формами мовленнєвих порушень

3. Розробити та апробувати посібник з використанням вправ на основі синквейна.

4. Оцінити ефективність впровадження розробленого посібника у практику корекційної роботи з мовленнєвими порушеннями, проаналізувавши динаміку розвитку мовленнєвих умінь дітей.

5. Сформулювати методичні рекомендації щодо застосування синквейна в корекційно-розвитковому процесі.

При проведенні дослідження використовувалися такі **методи:**

- теоретичні: аналіз, узагальнення, систематизація наукових джерел, моделювання структури та змісту посібника;
- практичні: спостереження за мовленнєвою діяльністю дітей, педагогічний експеримент (констатувальний, контрольний зрізи), розробка та апробація серії логопедичних завдань із використанням синквейна;
- статистичні: кількісна та якісна обробка результатів, порівняльний аналіз, графічна інтерпретація даних.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в уточненні змістових характеристик поняття «інноваційні логопедичні технології»; систематизації класифікації інноваційних логопедичних технологій; теоретичному обґрунтуванні доцільності та експериментальному підтвердженні ефективності використання дидактичного синквейна як інноваційної технології мовленнєвої корекції; розробці та апробації авторського логопедичного посібника «Синквейн для розвитку мовлення».

У першому розділі було проведено ґрунтовний аналіз психолого-педагогічної та логопедичної літератури щодо застосування інноваційних

технологій та їхнього впливу на мовленнєвий розвиток дітей. Проведений аналіз літератури засвідчив відсутність єдиної класифікації інноваційних логопедичних технологій та наявність широкого спектра корекційних засобів, які потребують методичного узгодження. Проведено дослідження сутності поняття «порушення мовлення» та представлена відповідна класифікація порушень. Уточнено змістові характеристики поняття «інноваційні логопедичні технології», обґрунтовано їх міждисциплінарний характер (використання досягнень педагогіки, психології, нейрології, лінгвістики та ін.). Встановлено, що сучасна наука не має сталої класифікації інноваційних логопедичних технологій. Спираючись на опрацьовані джерела, було розроблено авторську класифікацію інноваційних логопедичних технологій.

Особливий акцент зроблено на дидактичному синквейні як інноваційній технології, що поєднує елементи гри, критичного мислення та мовленнєвого відпрацювання. Підкреслено його діагностичний, корекційний та розвивальний потенціал. Розглянуто історію його виникнення та обґрунтовано доцільність його використання як комплексної технології, що впливає на зв’язне мовлення, словниковий запас, пам’ять, увагу та критичне мислення. Синквейн виконує подвійну функцію: як гра для дитини та як діагностичний інструмент для логопеда.

Другий розділ присвячено організації та проведенню констатувального етапу педагогічного експерименту, метою якого було визначення вихідного рівня сформованості мовленнєвих умінь у дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення.

Основними методами дослідження на цьому етапі були логопедичне обстеження мовлення дітей (спостереження, бесіда, аналіз мовленнєвої діяльності), а також використання методики Л. Трофименко, спрямованої на оцінювання рівня зв’язного мовлення (оповідання за серією сюжетних картинок, складання розповіді за аналогією, опис предмета тощо). Проведений констатувальний експеримент засвідчив, що обстежені діти 5–6 років із мовленнєвими порушеннями перебувають переважно на низькому та середньому

рівнях сформованості зв'язного мовлення. У більшості дітей спостерігалися значні труднощі у формуванні словникового запасу, граматичної будови мовлення та зв’язного мовлення загалом. Отримані результати підтвердили актуальність теми дослідження та необхідність розробки, апробації та впровадження ефективного методичного інструментарію, спрямованого на системне формування та корекцію мовленнєвих умінь у цієї категорії дітей. Ці дані стали основою для розробки змісту формувального експерименту.

Розділ 3 містить опис формувального та контрольного етапів експерименту, у ході яких була здійснена практична перевірка ефективності застосування технології дидактичного синквейна та апробація розробленого посібника.

На цьому етапі було застосовано розроблений автором посібник «Синквейн для розвитку мовлення» під час індивідуальних та групових логопедичних занять. Посібник містить детальний опис методики, схему складання синквейна, варіанти вправ та 15 тематичних блоків з ілюстративними доповненнями. Заняття були спрямовані на поетапне навчання дітей складанню синквейнів, що сприяло активізації лексико-граматичних структур, розвитку зв’язного мовлення та асоціативного мислення.

Після завершення корекційної роботи було проведено повторне діагностування (контрольний етап). Порівняльний аналіз результатів між констатувальним і контрольним зрізами показав позитивну динаміку в розвитку мовлення у дітей експериментальної групи. Зокрема, було зафіксовано розширення активного та пасивного словника, покращення навичок зв'язного мовлення (здатність до більш точного та образного опису понять), а також підвищення загальної мовленнєвої компетентності.

Результати проведеного дослідження підтвердили ефективність застосування технології синквейна в корекційно-розвитковому процесі з дітьми з порушеннями мовлення. Синквейн виявився дієвим інструментом, що комплексно впливає на мовленнєві та когнітивні процеси.

Висновки.

У ході дослідження досягнуто мету магістерської роботи: теоретично обґрунтовано та експериментально підтверджено ефективність застосування інноваційних логопедичних технологій, зокрема дидактичного синквейна, у корекційній роботі з дітьми з порушеннями мовлення.

Основні здобутки дослідження:

• систематизовано та удосконалено класифікацію інноваційних логопедичних технологій;

• уточнено зміст поняття «порушення мовлення» та його класифікаційні ознаки;

• досліджено історію розвитку синквейна від поетичної форми до дієвого методичного інструменту;

• виявлено високу ефективність синквейна як засобу розвитку зв'язного мовлення;

• розроблено та апробовано авторський посібник «Синквейн для розвитку мовлення»;

• доведено позитивний вплив технології синквейна на мовленнєву компетентність дітей.

Практична значущість полягає у можливості впровадження розробленого посібника у логопедичну роботу з дітьми дошкільного та молодшого шкільного віку, а також у застосуванні результатів дослідження у професійній підготовці майбутніх логопедів. Дослідження відкриває перспективи подальших наукових розвідок щодо глибшої апробації синквейна та створення нових інноваційних логопедичних технологій.

Таким чином, поставлені завдання виконано, а отримані результати підтверджують доцільність і результативність використання інноваційних інноваційних логопедичних технологій у корекційній роботі з дітьми з порушеннями мовлення.

Рік виконання дипломної роботи – 2024/2025.

Місце виконання - Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, кафедра початкової і спеціальної освіти.

StrikePlagiarism.com

Звіт не був оцінений

Звіт подібності

Метадані

Назва організації	підрозділ
Melitopol State Pedagogical University named after B.Khmelnytskyi	**Melitopol State Pedagogical University named after B.Khmelnytskyi**

Заголовок

Застосування інноваційних логопедичних технологій у корекційній роботі з дітьми з порушеннями мовлення

Автор	Науковий керівник / Експерт
---	**Анастасія Сухомлінова**

Кількість слів	Кількість символів	Дата звіту	Дата редагування	ІД документу
10924	**87544**	**12/17/2025**	**---**	**332895629**

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

10924
Кількість слів

87544
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв	ß	2
Інтервали	A→	0
Мікропробіли		54
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	53

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://previous.scientia.report/index.php/archive/article/download/761/768	88 0.81 %
2	https://ps.journal.kspu.edu/index.php/ps/article/download/1056/955/	61 0.56 %
3	https://previous.scientia.report/index.php/archive/article/download/761/768	60 0.55 %
4	https://previous.scientia.report/index.php/archive/article/download/761/768	58 0.53 %

ЗМІСТ

Стор.

ВСТУП ……...4

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ЛОГОПЕДИЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У КОРЕКЦІЇ МОВЛЕННЄВИХ ПОРУШЕНЬ У ДІТЕЙ ……8

1.1. Характеристика мовленнєвих порушень у дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. Класифікація порушень мовлення. …… .8

1.2. Іноваційні технології у логопедичній практиці: сучасний стан, класифікація, тенденції. ……..14

1.3. Освітній потенціал синквейна як інноваційної технології мовленнєвого розвитку. ……27

1.4. Психолого-педагогічні умови використання синквейна в корекційно-розвивальній роботі. ……34

Висновки до розділу 1. ……38

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА РЕЗУЛЬТАТИ КОНСТАТУВАЛЬНОГО ЕТАПУ ДОСЛІДЖЕННЯ РІВНЯ МОВЛЕННЄВОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ ……40

2.1. Методологія та інструментарій констатувального етапу експерименту (опис педагогічного експерименту)……...40

2.2. Визначення рівнів сформованості зв’язного мовлення у дітей з мовленнєвими порушеннями (критерії, показники та рівні мовленнєвого розвиту дітей). ……...42

2.3. Аналіз результатів діагностування……44

Висновки до розділу 2. ……46

РОЗДІЛ 3. УПРОВАДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЇ СИНКВЕЙНА В КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИТКОВИЙ ПРОЦЕС ІЗ ДІТЬМИ З ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ ……47

3.1. Розробка логопедичного посібника «Синквейн як засіб розвитку мовлення

дітей з мовленнєвими порушеннями». Зміст, структура, методичні підходи … 47
3.2. Етапи формувального експерименту, характеристика використаних вправ.53
3.3. Оцінювання результативності застосування посібника та аналіз динаміки розвитку мовлення ……56
3.4. Методичні рекомендації щодо використання технології синквейна у у логопедичній практиці. ……....58
Висновки до розділу 3……..59
ВИСНОВКИ ……61
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ……64
ДОДАТОК……..70

ВСТУП

Актуальність дослідження.

У сучасному світі зростає кількість дітей дошкільного та молодшого шкільного віку з різними видами мовленнєвих порушень, що істотно впливає на їхній загальний психофізичний розвиток, когнітивні функції, соціалізацію та успішність у навчанні. В умовах реформування освіти України велика увага приділяється забезпеченню рівного доступу до якісної освіти всіх категорій дітей, зокрема дітей з порушеннями мовлення. Згідно з положеннями Закону України «Про освіту» (2017)**,** Закону України «Про дошкільну освіту» (2021)**,** Концепції розвитку інклюзивної освіти та Базового компоненту дошкільної освіти (2021) одним із пріоритетних завдань сучасної освіти є розвиток мовленнєвої компетентності, формування комунікативних умінь і забезпечення індивідуального підходу до кожної дитини. Традиційні методики логопедичної корекційної роботи, хоча й залишаються основою, часто вимагають доповнення для досягнення максимальної ефективності, підтримки пізнавальної активності та попередження втоми у дітей. Сучасна логопедична практика активно переорієнтовується на впровадження інноваційних технологій, які здатні зацікавити, змотивувати дітей та покращити якість корекційно-розвиткового процесу. Серед таких технологій особливе місце посідають ті, що інтегрують елементи творчості, гри, візуалізації та активної взаємодії. Однією з таких методик є синквейн (сенкан), який розвиває зв'язне мовлення, збагачує словниковий запас, формує логічне та образне мислення, комунікативні навички у дітей з порушенням мовлення. Проте, попри очевидні переваги інноваційних підходів, питання цілеспрямованої підготовки логопедів до застосування саме таких технологій, зокрема синквейна, у закладах дошкільної освіти та початкової школи, ще не стало предметом спеціального комплексного наукового дослідження. Фрагментарні аспекти проблеми представлені у працях окремих науковців (Крутій К., Лаврова І., Конопляста С., Куренкова А., Богуш А.), але відсутність системного узагальнення та методичного забезпечення ускладнює широке впровадження цих технологій у практику і потребує доопрацювання.

Саме тому дослідження ефективності застосування інноваційних логопедичних технологій, зокрема синквейна, та розробка відповідного методичного забезпечення (посібника) є актуальним і доцільним завданням для сучасної логопедії.

Об'єкт дослідження – процес логопедичної корекції мовленнєвих порушень у дітей дошкільного та молодшого шкільного віку з використанням інноваційних педагогічних технологій.

Предмет дослідження – педагогічні умови та ефективність застосування інноваційних логопедичних технологій, зокрема методики дидактичного синквейна, у корекційно-розвитковій роботі з дітьми дошкільного та молодшого шкільного віку, які мають порушення мовлення.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити ефективність використання інноваційних технологій у логопедичній практиці з дітьми з мовленнєвими порушеннями; уточнити зміст поняття «порушення мовлення» та його класифікаційні ознаки; розробити, апробувати та оцінити результативність авторського посібника «Синквейн для розвитку мовлення» як інструменту оптимізації мовленнєвого розвитку та підвищення якості логопедичної допомоги.

Відповідно до поставленої мети були визначені **завдання дослідження*:***

1. Проаналізувати психолого-педагогічну та логопедичну літературу щодо застосування інноваційних технологій, зокрема методики синквейна як засобу розвитку мовлення у дітей з порушеннями мовлення.
2. Визначити можливості використання технології синквейна в корекційно-розвивальній роботі з дітьми з різними формами мовленнєвих порушень.
3. Розробити та апробувати посібник з використанням вправ на основі синквейна.
4. Оцінити ефективність впровадження розробленого посібника у практику корекційної роботи з мовленнєвими порушеннями, проаналізувавши динаміку розвитку мовленнєвих умінь дітей.

5. Сформулювати методичні рекомендації щодо застосування синквейна в корекційно-розвитковому процесі.

Методи дослідження:

- теоретичні: аналіз, узагальнення, систематизація наукових джерел, моделювання для розробки структури та змісту посібника (аналіз, узагальнення, інтерпретація, та систематизація психолого-педагогічної та логопедичної літератури з питань інноваційних технологій та мовленнєвого розвитку дітей; моделювання структури та змісту логопедичного посібника);
- емпіричні методи: спостереження та тестування дітей (констатувальний етап); експериментальні вправи і методики (формувальний етап); повторне тестування та оцінка динаміки (контрольний етап), розробка та апробація серії логопедичних завдань із використанням технології синквейна в індивідуальній та груповій формах роботи;
- статистичні методи: кількісна та якісна обробка результатів експериментального дослідження; методи порівняльного аналізу; графічна інтерпретація даних.

Наукова новизна одержаних результатів:

- уточнено змістові характеристики поняття «інноваційні логопедичні технології» та конкретизовано поняття «порушення мовлення» у контексті трансформацій сучасної спеціальної та інклюзивної освіти;
- систематизовано класифікацію інноваційних логопедичних технологій, що використовуються в корекційно-розвитковій роботі з дітьми з мовленнєвими порушеннями, на основі комплексного аналізу науково-педагогічних джерел;
- теоретично обґрунтовано доцільність і ефективність використання дидактичного синквейна як інноваційної технології мовленнєвої корекції, що сприяє формуванню зв’язного мовлення, розвитку мовленнєвого мислення та активізації словникового запасу дітей;
- розроблено та апробовано авторський логопедичний посібник «Синквейн для розвитку мовлення», який містить методичні рекомендації,

вправи, зразки синквейнів та наративні доповнення до них для використання в індивідуальній і груповій роботі з дітьми з різними мовленнєвими порушеннями, що дозволяє оптимізувати мовленнєву діяльність та підвищити ефективність логопедичної допомоги.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що теоретичні положення та узагальнення, сформульовані в процесі дослідження, можуть бути використані логопедами-практиками під час підготовки та проведення корекційно-розвиткових занять, а також у рамках семінарів, тренінгів з вивчення та впровадження інноваційних логопедичних технологій. Розроблений посібник «Синквейн для розвитку мовлення», що містить зразки вправ, алгоритм використання дидактичного синквейна, приклади сформованих синквейнів і може бути впроваджений у практику логопедичної корекції з метою активізації мовленнєвої діяльності, розвитку зв'язного мовлення, лексико-граматичних структур і комунікативних навичок. Посібник розширює методичний арсенал логопеда, пропонуючи варіативні інструменти мовленнєвої стимуляції для роботи з дітьми. Матеріали дослідження можуть бути використані у підготовці студентів спеціальності «Логопедія» у закладах вищої освіти, як у процесі теоретичного навчання, так і в межах логопедичної практики, методичних семінарів та самостійної підготовки.

Апробація результатів дослідження відбулася на Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Світ дидактики: дидактика в сучасному світі», яка проводилася Інститутом педагогіки НААП України у грудні 2025 року. Отримані результати і матеріали проведеного дослідження опубліковані в науковій праці «Застосування дидактичного синквейна в логопедичній роботі».

Структура роботи обумовлена її актуальністю, метою і завданням. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновку, списку використаної літератури та додатку, наявні 1 таблиця та 4 рисунки. Загальний обсяг роботи становить 69 сторінки. Загальний обсяг додатку становить 39 сторінок. Обсяг літературних джерел - 64.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ЛОГОПЕДИЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У КОРЕКЦІЇ МОВЛЕННЄВИХ ПОРУШЕНЬ У ДІТЕЙ

1.1. Характеристика мовленнєвих порушень у дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. Класифікація порушень мовлення.

Мовлення є складним психофізіологічним процесом, який забезпечує спілкування людини з навколишнім світом. У нормі формування і розвиток мовлення відбувається поетапно відповідно до віку дитини. Якщо з якихось причин цей процес порушується, виникають мовленнєві відхилення, які впливають не лише на комунікативні здібності дитини, а й на її емоційно-особистісний розвиток, навчання, соціалізацію.

Порушення мовлення у дітей — це будь-які відхилення у формуванні та функціонуванні мовленнєвої системи дитини від загальноприйнятих вікових норм. Це складне і багатогранне поняття, що охоплює широкий спектр труднощів, які можуть стосуватися як усного (вимова, словниковий запас, граматика, зв'язне мовлення), так і писемного мовлення (читання, письмо). Складнощі також можуть виникати і в просодиці мовлення (темп, ритм, інтонація, мелодика, тембр) або загальній комунікативній спроможності дитини. Такі порушення мають як тимчасовий, так і стійкий характер, і можуть виникати внаслідок таких чинників:

- органічних (ДЦП, пологові травми, інфекції, порушення слуху, неправильний прикус);
- функціональних (стрес, психоемоційна травма)
- соціально-психологічних (відсутність мовленнєвого оточення, гіперопіка).

Порушення мовлення (синоніми: розлади мовлення, мовленнєві порушення, дефекти мовлення, недоліки мовлення, мовленнєві відхилення,

мовленнєва патологія) – відхилення в мові мовця від мовленнєвої норми, прийнятої в певному мовному середовищі, що виявляються в парціальних (часткових) порушеннях (звуковимови, голосу, темпу й ритму та ін.) й зумовлені розладами нормального функціонування психофізіологічних механізмів мовленнєвої діяльності [55 с.367].

По суті, мовленнєве порушення — це стан, при якому дитина відчуває значні труднощі з розумінням, сприйняттям або використанням мови, що може суттєво впливати на її загальний віковий розвиток, спілкування, навчання. Важливо розуміти, що це не просто невміння говорити або вживання мови з помилками, а системні порушення у складних процесах формування мовлення, зумовлені різними чинниками.

Рібцун Ю. вважає, що діти з порушеннями мовленнєвого розвитку — це особлива категорія дітей з порушеннями психофізичного розвитку; у них збережений слух і інтелект, але є значні порушення мовлення, що впливають на формування інших сторін психіки. Порушення мовленнєвого розвитку у дітей — це когнітивно-педагогічна вада, яка проявляється у відхиленнях від мовленнєвої норми (фонетико-фонематичної та лексико-граматичної), що обмежують можливості пізнавальної діяльності, комунікативної функції й соціокультурної адаптації дитини з нормальним слухом та інтелектом, а також розглядається у логопедичній науці як багаторівневе порушення — ФФНМ і ЗНМ [38]

Основними аспектами поняття «порушення мовлення» є

1. Відхилення від вікових норм: мовлення дитини розвивається поетапно, і кожний віковий етап характеризується певним рівнем мовленнєвого розвитку: існують певні орієнтири (коли дитина проговорює перші слова, фрази, речення, формується граматика тощо), які чітко прописані у підручниках з логопедії. Якщо ж процес формування і розвиток мовлення не відповідає цим мовленнєвим нормам і відстає значно чи не дуже, це може свідчити про різноманітні порушення, які потребують по-перше, виявлення і діагностики, по-друге, ретельної корекційної роботи, чим швидше вона почнеться, тим більше шансів на успіх у подоланні мовленнєвих проблем у дитини

2. Стійкість та повторюваність: мовленнєві порушення характеризуються не поодинокими помилками, а стійкими, повторюваними труднощами, які не зникають самостійно з віком. Вони супроводжують дитину постійно і скрізь: у побуті, під час навчання, гри з однолітками, спілкуванні, тому потребують логопедичної корекції, щоб покращити якість життя дитини і її загальний віковий розвиток.

3. Труднощі у комунікації: порушення мовлення часто ускладнюють або взагалі унеможливлюють спілкування дитини з оточуючими, що може призводити до замкненості, соціальної ізоляції та проблем з адаптацією у дитячому колективі.

4. Вплив на когнітивні функції: мовлення тісно пов'язане з мисленням та загальним розвитком дитини. Порушення мовлення можуть гальмувати розвиток таких психічних процесів як пам'ять, увага, логічне мислення, що відповідно буде викликати труднощі у навчанні (особливо читанню та письму) та здобуття знань загалом.

Треба зазначити, що зазвичай мовленнєві порушення майже ніколи не бувають ізольованими. Наприклад, неправильна вимова звуків (фонетичний аспект) часто супроводжується труднощами у розрізненні звуків на слух (фонематичний аспект) та проблемами з формуванням граматичних структур чи збільшенням словникового запасу.

Такі взаємопов’язані порушення свідчать про глибокий характер мовленнєвих розладів. Це вимагає комплексного підходу до діагностики та корекції і має враховувати всі рівні мовлення — фонетичний, фонематичний, лексичний, граматичний і комунікативний.

Класифікація порушень мовлення.

Клініко-педагогічний підхід при класифікації порушень мовлення є одним з найбільш поширених та зручних у логопедичній практиці. Він враховує як причини порушення (клінічний аспект), так і форми прояву мовленнєвого дефекту (педагогічний аспект). Ця класифікація поділяє мовленнєві порушення на дві великі групи:

Порушення засобів спілкування, тобто порушення формування самої

мовленнєвої системи – фонетики, лексики, граматики.

1. Порушення використання засобів спілкування: темпо-ритмічної та просодичної сторони мовлення, що впливає на його плавність, виразність.

Розглянемо ці дві групи докладніше.

І. Порушення засобів спілкування (фонетичного та лексико-граматичного розвитку). Ця група включає порушення, пов'язані з неправильним формуванням звуковимови, словникового запасу та граматичної будови мовлення.

1. Фонетико-фонематичний недорозвиток мовлення (ФФНМ) – порушення процесів формування вимовної системи мови, яке зумовлене дефектами сприйняття та вимовляння фонем. Дитина не розрізняє на слух схожі звуки (наприклад, свистячі та шиплячі, дзвінкі та глухі), замінює одні звуки іншими, простішими за артикуляцією, переставляє звуки місцями, спотворює їх. Це впливає на її вимову та викликає труднощі у розумінні її оточуючими та навчанні письма, читання, усного мовлення, гальмує загальний когнітивний розвиток дитини та соціалізацію.

- Дислалія — найпоширеніше порушення. Це розлад звуковимови при нормальному слуху та збереженій іннервації артикуляційного апарату. Проявляється в спотворенні, заміні, змішуванні або пропусках звуків мовлення.
- Ринолалія (гугнявість) — порушення тембру голосу та вимови звуків, спричинене анатомо-фізіологічними дефектами мовленнєвого апарату (наприклад, щілини піднебіння, недостатність носоглотки), що призводить до неправильного резонансу.
- Дизартрія — розлад вимовної сторони мовлення, що виникає внаслідок органічного ураження центральної нервової системи, яке призводить до порушення іннервації мовленнєвих м'язів (язика, губ, піднебіння, гортані тощо). Це проявляється у порушеннях артикуляції, фонації, дихання та просодики. Мовлення стає нечітким, ніби "змазаним", невиразним, страждає голос, темп, інтонація.
- Дисграфія — труднощі у навчанні читанню та письму.

2. Загальний недорозвиток мовлення (ЗНМ) – складне мовленнєве порушення, при якому неправильно працюють усі компоненти мовленнєвої системи (фонетико-фонематична, лексична, граматична сторони) при збереженому слуху та інтелекті. Розрізняють 3 рівні ЗНМ за ступенем тяжкості – від повної відсутності мовлення до незначних порушень. Кожен рівень має свої особливості, відповідно до яких визначають траєкторію корекційної роботи.

- Алалія — системне недорозвинення або повна відсутність мовлення, спричинене органічним ураженням мовленнєвих зон головного мозку в домовленнєвий період (до 3 років).
- Моторна алалія — порушення розвитку активного мовлення при збереженому розумінні. Дитина розуміє, але не може говорити.
- Сенсорна алалія — порушення розуміння мовлення при збереженому слуху. Дитина чує, але не розуміє зверненого мовлення.

II. Порушення використання засобів спілкування (темпо-ритмічної та просодичної організації мовлення). Ця група включає порушення, які стосуються плавності, ритму, темпу та інтонації мовлення.

- Заїкання (логоневроз) — порушення темпо-ритмічної організації мовлення, що проявляється в мимовільних зупинках, повтореннях або подовженні окремих звуків, складів чи слів, спричинене судомами м'язів мовленнєвого апарату.
- Брадилалія — патологічно уповільнений темп мовлення, який характеризується подовженою артикуляцією звуків та розтягнутим вимовлянням слів.
- Тахілалія — патологічно прискорений темп мовлення, коли дитина говорить дуже швидко, "ковтає" звуки та слова, не дотримуючись пауз, що призводить до нерозуміння оточуючими, що говорить дитина. Часто це порушення супроводжується дисграфією та дислексією.
- Порушення голосу (дисфонія, афонія) – зміни тембру, висоти, сили голосу або його повна відсутність, спричинені патологіями голосового апарату (наприклад, запальні процеси, новоутворення, функціональні розлади).

Отже, порушення мовлення – це когнітивна вада. Мовленнєві дефекти не лише стають перешкодою у спілкуванні з іншими, але й можуть мати суттєвий вплив на розвиток загальних когнітивних функцій дитини, її розумовий розвиток, взаємодію з навколишнім світом та соціалізацію.

1.2. Інноваційні технології у логопедичній практиці: сучасний стан, класифікація, тенденції

В українському суспільстві збільшується кількість дітей з порушеннями мовлення, і цей процес має стійку тенденцію до зростання. Це зумовлено як біологічними, так і соціальними чинниками. У сучасних умовах розвитку освіти та широкого впровадження інклюзивного навчання особливої актуальності набуває проблема корекції мовленнєвих порушень у дітей. Традиційні логопедичні методики потребують оновлення, адже діти сучасного покоління мають інші когнітивні та мотиваційні потреби, ніж ті, які були 20 років тому.

Корекційно-розвиткова робота з дитиною з порушенням мовлення часто розтягується на тривалий час і представляє фізичні та психологічні труднощі для дитини. Повторення лексичного матеріалу починає втомлювати, вправи викликають у дітей нудьгу та небажання працювати, тому необхідно шукати нові підходи, застосовувати інноваційні методи та прийоми, які б створювали умови для успішного вирішення цієї проблеми, розширення можливостей корекції мовних порушень, розвитку комунікативної компетенції та соціалізації дитини.

Корекційна робота з дитиною має бути динамічною, цікавою та емоційно приємною для неї. Цього можна досягти, урізноманітнюючи роботу з дітьми, включивши в корекційну роботу інтерактивні, ігрові вправи. Використання інноваційних технологій є актуальним, ефективним, дієвим і необхідним процесом у роботі логопеда.

Зміна парадигми в освіті від ціннісної до гуманістичної потребує перегляду змісту та технологій освіти, у зв’язку з чим особливої актуальності набуває питання використання інновацій в освітньому процесі [15].

Багато вчителів-логопедів ставлять перед собою запитання: «Як же зробити корекційну роботу одночасно захопливою та продуктивною для дитини?» На наш погляд, використання інноваційних технологій дозволяє відповісти на це запитання, бо дає можливість розвинути і зберегти інтерес дитини до занять, зацікавити її та підвищити стійкість її уваги та самоконтролю під час

безпосередньої освітньої діяльності. Упровадження інноваційних логопедичних технологій поєднує сучасні освітні підходи, інформаційні засоби, ігрові та інтерактивні методи.

До теми «Використання інноваційних технологій у логопедії» в останнє десятиріччя зверталися такі науковці та педагоги: Рібцун Ю. (2012), Туренко Н. (2014), Кучай О. та Кучай Т. (2019), Гаврилова О, Голуб Н. (2020), Галущенко В., Білюк О. (2022), Куренкова А., Дрозд Л. (2023), Притиковська С., Гіренко Н., Співак Л. (2024), Варгуляк Н., Федорова Н., Косарєва Г., Войтович О., Борисова О., Гаєвська А. (2025).

Галущенко В., Голуб Н., Дрозд Л., Варгуляк Н., Туренко Н. досліджували види інноваційних технологій та особливості використання їх у практиці логопеда. А. Колупаєва, В. Синьов, Білюк О., Рібцун Ю. та інші вивчали формування у дітей дошкільного віку мовленнєвої компетенції та шляхи ефективного корекційного впливу на дитину з порушенням мовлення. У роботах Кучай О. та Кучай Т. описані особливості запровадження та роботи інклюзивної освіти в США. Федорова Н., Косарєва Г., Войтович О., Борисова О., Гаєвська А. досліджували ефективність та перспективи розвитку сучасних технологій у корекції мовленнєвих порушень у дітей дошкільного віку.

Поняття «інноваційна логопедична технологія» трактується як сукупність методів, засобів та прийомів, що забезпечують ефективне вирішення завдань логопедичної корекції з використанням сучасних підходів (інтерактивність, комп'ютеризація, діяльнісний підхід тощо).

Туренко Н. дає таке визначення: «Інноваційними технологіями називають нові впроваджені в практику методи, прийоми, засоби, які мають підвищену ефективність у порівнянні з існуючими і є результатом інтелектуальної діяльності педагога» [46].

Караєва Н. вважає, що інноваційні технології – це впроваджені, нові, такі, що володіють підвищеною ефективністю, методи та інструменти, прийоми, які є кінцевим результатом інтелектуальної діяльності педагога [20].

Основним критерієм «інноваційності» технології є підвищення

ефективності освітнього процесу за рахунок її застосування. Будь-яка інновація, що використовується в логопедичній практиці, належить до так званих «мікроінновацій», оскільки її використання не змінює базисної організації логопедичної допомоги, а лише локально модифікує її методичну складову [20].

Сучасна педагогічна наука не має єдиної класифікації інноваційних логопедичних технологій, хоча науковці приділяють значну увагу питанню інновацій. Це зумовлено швидким розвитком нових методик та інструментів, які постійно з'являються в корекційній практиці. Проведений аналіз літератури дозволяє стверджувати, що багато науковців мають власне бачення щодо класифікації видів інноваційних логопедичних технологій.

Дрозд Л. та Галущенко В. виділяють такі інноваційні логопедичні технології:

• інформаційні та комунікаційні технології;

• технології дистанційного навчання (використовуються при організації роботи з батьками);

• інноваційні психокорекційні технології: арт-терапія, казкотерапія та ін.;

• педагогічні технології з використанням нетрадиційних для дефектології прийомів: ароматерапії, хромотерапії, бібліотерапії та ін.;

• здоров'язберігаючі технології (планування харчування, режим дня та ін.);

• змішані технології: традиційні логопедичні технології із застосуванням інновацій: сенсомоторне виховання дітей, з елементами методики Р. Штейнера та М. Монтессорі та ін.;

• організаційно-інноваційні технології: визначення нових форм логопедичної допомоги дітям з тяжкими порушеннями мовлення, наприклад, дистанційна підтримка [15; 8].

Галущенко В. відводить чільне місце сміхотерапії, казкотерапії та вокалотерапії як інноваційним логопедичним технологіям, які допомагають вирішувати проблеми формування психомовленнєвої діяльності дитини [8].

Туренко Н. вважає, що до нових технологій належать:

1. Арт-терапевтичні технології (музикотерапія, кінезіотерапія, казкотерапія, лялькотерапія, аромотерапія та ін.).

2. Сучасні технології пальцевого та логопедичного масажу (масаж камінням, мішечками з травами).

3. Сучасні технології сенсорного виховання.

4. Кріотерапія (використання в корекційному процесі ігор з льодом).

5. Су-джок терапія (масаж за допомогою різноманітних приладів).

6. Інформаційні технології (спеціальні мовні програми, відеоігри з корекційним навантаженням тощо) [46].

Варгуляк Н. визначає такі нетрадиційні прийоми та методи корекційної роботи в початковій школі з учнями з тяжкими порушеннями мовлення:

- вдосконалення артикуляційної моторики;
- комплексні розминки;
- насіннєва терапія;
- манкотерапія;
- корекція ТПМ методом сольової терапії;
- музикотерапія;
- елементи аромотерапії;
- массаж, точковий масаж;
- аурікулотерапія - вплив на вушну раковину;
- Су-Джок-терапія;
- японська методика пальцевого масажу [5].

Науковці Притиковська С., Гіренко Н., Співак Л. вважають, що корекційно-логопедична діяльність у закладі дошкільної освіти має базуватися на інноваційних технологіях, які охоплюють 3 складові:

1. Інтерактивні технології.
2. Новітні технології.
3. Нетрадиційні форми роботи.

Вони зазначають, що особливості дітей нового покоління змушують логопедів шукати інноваційні технології для ефективної роботи над усуненням

мовленнєвих недоліків у дітей. У своїх дослідженнях науковці приділяють увагу одному з різновидів арт-терапії – музикотерапії, під час застосування якої корегується не тільки мовлення дитини, а й активізується фантазія, удосконалюється терпіння та спокій дитини [35]. Також виокремлюють сміхотерапію як традиційну, так й інноваційну технологію в корекційно-логопедичній діяльності. Мета сміхотерапії — здійснення корекційно-логопедичного впливу за рахунок позитивних емоцій [35]. Досліджують застосування мнемотехніки, яку використовують, з метою полегшення процесу запам'ятовування, щоб збільшити об'єму пам'яті дитини, розвинути критичне мислення та вміння будувати монологічні розповіді шляхом створення і використання різноманітних асоціацій. Кріотерапія – це контрастна терапія: корекційно-логопедична діяльність із використання льоду. Науковцями доведено, що нормована кількість холоду позитивно впливає на нервові закінчення, а відтак допомагає досягти необхідного результату. Технологія кріотерапії заснована на зміні діяльності судин. Під час використання зазначеної технології відбувається спазм дрібних артерій шляхом скорочення й розслаблення. Метою кріотерапії є активізація діяльності мовних зон у корі головного мозку [35].

Зазначенагрупа науковців відносять логопедичний та пальчиковий масаж до традиційних технологій у роботі логопеда, але на основі цієї корекційно-логопедичної технології виникла інноваційна технологія «Су-Джок», яка покликана реалізувати здоров'язбережувальну функцію, тому що активізує і розвиває захисні функції організму дитини шляхом масажу рук і ніг («Су» – кисть, «Джок» – стопа.

Окреме місце в дослідженні посідають інформаційно-комунікаційні технології у діяльності логопеда. Притиковська С., Гіренко Н. Співак Л. наголошують, що використання інформаційно-комунікаційних технологій у закладах дошкільної освіти є суттєвим показником модернізаційних змін у системі освіти. Використовуючи у корекційно логопедичній діяльності означені технології, логопед надає дітям доступ до необхідних дидактичних матеріалів, використання яких уможливить показ досягнень дитини [35].

Спеціалісти- практики виокремлюють шість складових технологій:

- арт-терапевтичні;
- здоров'язберігаючі;
- сучасні технології логопедичного масажу;
- нейропсихологічні та психолінгвістичні прийоми діагностики і корекції;
- сучасні технології сенсорного виховання;
- інформаційні технології [28].

Зараз упровадження інноваційних логопедичних технологій посідає важливе місце в освітньому процесі. Їхня головна мета – гармонійно поєднувати сучасні інновації з традиційними методиками розвитку дітей, тому для кожного логопеда вкрай важливо володіти такими сучасними технологіями та методиками, а також грамотно застосовувати їх у своїй професійній діяльності. Використання різноманітних інноваційних логопедичних технологій у корекційній роботі підтримує пізнавальну активність дітей, особливо у тих, хто має мовленнєві порушення, підвищує ефективність логопедичної роботи, допомагає запобігти втомі дітей.

Використання інноваційних технологій дозволяє не тільки коригувати мовленнєві порушення, а й стимулювати сенсорний та емоційний розвиток дітей. Ці технології сприяють активному залученню дітей до навчального процесу, підвищуючи їх мотивацію та інтерес до мовленнєвої діяльності. Вони допомагають удосконалити мовленнєві навички, покращуючи зв'язність і чіткість мови, а також зміцнити м'язи мовленнєвого апарату. Таким чином, сучасні технології є важливим інструментом у корекції мовленнєвих порушень та мають великий потенціал для розвитку в цій галузі [48].

Перебуваючи на межі зіткнення педагогіки, медицини, психології, нейролінгвистики, логопедія використовує найбільш ефективні нетрадиційні для неї методи та прийоми суміжних наук, адаптує їх до своїх потреб, що допомагає оптимізувати роботу вчителя-логопеда [8]. Але, безумовно, ефективність логопедичної роботи значною мірою залежить від здатності фахівця серед широкого розмаїття інноваційних технологій обрати і використовувати під час

корекційної роботи такі, які відповідають індивідуальним особливостям дитини, її віку, типу порушення та пізнавальних інтересів

Інноваційні логопедичні технології мають розгалужену систему методів і прийомів, які постійно змінюється і оновлюється відповідно до запитів під час роботи з дітьми. Спеціалісти обирають на власний розсуд ті, які вважають найефективнішими та найцікавішими для корекційної роботи. Вони широко запроваджуються логопедами, бо є дієвим інструментом і дають гарні результати в корекційній роботі.

Узагальнюючи матеріали досліджень у науково-педагогічній літературі, досвід фахівців та, враховуючи власний досвід, і з огляду на те, що в українській педагогіці не існує єдиної сталої класифікації інноваційних технологій, ми хочемо запропонувати власне бачення з цього питання. На нашу думку, інноваційні логопедичні технології на сьогоднішній день можна систематизувати наступним чином:

- інтерактивні методики;
- ігрові технології;
- інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ);
- логоритміка;
- здоров'язбережувальні технології;
- масаж;
- сенсорні технології;
- мнемотехніка або мнемоніка
- методика Монтессорі.

Розглянемо докладніше кожну технологію.

1. Інтерактивні методики передбачають постійну взаємодію між логопедом і дитиною, а також між дітьми в парі чи в групі. Їхня основна ознака – це діалог, співпраця та активна діяльність: дитина не просто слухає та повторює за логопедом, а діє, аналізує, експериментує, грає та навчається через власний досвід. Вони мають дуже широкий спектр різноманітних технологій, методів і прийомів. Опрацюємо найпопулярніші.

- Арт-терапія як один із видів інтерактивної технології в логопедії має кілька напрямів.

Образотворча терапія (малювання, ліплення, аплікації, розфарбовування, які допомагають розвивати дрібну моторику, координацію рухів, уяву, творчі здібності дитини, її емоційну сферу).

Музикотерапія (слухання музики, співи, гра на музичних інструментах, які сприяють розвитку слухової уваги, емоційного вираження та розвитку мовлення, формують правильне мовленнєве дихання).

Драматерапія (інсценізації, театральні постановки, ігри-імпровізації, які розвивають мовленнєву активність, комунікативні навички, емоційне самовираження та соціальну адаптацію).

Казкотерапія, бібліотерапія (читання казок чи інших жанрів літератури, обговорення сюжету, поведінки і вчинків літературних героїв, складання власних казок за малюнками, за початком, переказ. Така робота сприяє розвитку артикуляційних навичок, розвитку мовлення, уяви, мислення, пам’яті, розвитку емоційної сфери, допомагає засвоїти різноманітні граматичні структури).

Сміхотерапія (лікування позитивними емоціями, що ґрунтується на терапевтичному впливі сміху на організм. Вона знижує стрес, допомагає дітям розслабитися, знімає емоційне напруження, стимулює дихальну систему, активізує артикуляційний апарат, розвиває просодичні компоненти мовлення).

Піскова терапія (створення композицій на піску сприяє розвитку дрібної моторики, уяви, концентрації уваги, емоційної стабілізації та подоланню страхів. Розвиває мовленнєву спонтанність: діти через гру в піску називають предмети, дії, вигадують сюжети, що сприяє запуску і розвитку мовлення).

- Існує велика група інтерактивних методів і прийомів для розвитку критичного мислення. Вони популярні і в логопедії, тому що добре адаптуються для використання у корекційній роботі, оскільки стимулюють мовленнєву активність, розвивають зв'язне мовлення, логічне, асоціативне мислення та творчі здібності. Розглянемо їх детальніше:

Колажі та карти розуму (Mind Maps) – це візуальний контент (наочність, інтелект-карти, карти пам'яті, схеми), за допомогою яких відбувається зв'язок між поняттями, явищами. Вони допомагають структурувати інформацію та розвивати зв'язне мовлення, логічне мислення.

«Сенкан» або «синквейн – п'ятирядковий вірш певної сталої структури, який синтезує інформацію і допомагає описати конкретний предмет чи явище, спираючись на власний досвід та асоціації. Впливає на розвиток словникового запасу**,** бо допомагає закріплювати нові слова, характеризувати їхні ознаки та дії. Розвиває зв'язне мовлення: вчить дітей лаконічно та змістовно висловлювати думку, практикує у використанні іменників, прикметників, дієслів.

«Фішбоун» (скелет риби) **–** графічне зображення, що нагадує скелет риби. Він використовується для встановлення причинно-наслідкових зв'язків певної проблеми, для розвитку логічного мислення, вчить структурувати, аналізувати інформацію, виділяти головне, робить підготовку до переказів та творчих розповідей. Графічне зображення скелету риби несе в собі певний зміст:

- голова риби – проблема або тема;
- верхні кістки – основні причини проблеми;
- нижні кістки – факти, аргументи, що підтверджують ці причини;
- хвіст – висновок або рішення

Кластер (гроно) – це графічний спосіб організації інформації таким чином, що одне ключове слово чи поняття оточене пов'язаними з ним, словами, образами чи фактами, створюючи повну характеристику основного слова. За зовнішнім виглядом така схема нагадує гроно. Використання цієї технології розвиває асоціативне мислення, збагачує словниковий запас, за допомогою ключових слів чи зображень діти складають речення, текст, практикуються у використанні різних частин мови. Технологія «Кластер» сприяє формуванню узагальнюючих понять і розумінню класифікації; розвиває комунікабельність, варіативність мислення, здатність встановлювати зв’язки досліджуваного поняття (явища, події); допомагає дітям з ЗНМ роздумувати з приводу певної теми; викликає свіжі асоціації; об’єднує наявні знання із новими

уявленнями з певної теми тощо [25].

2**.** Ігрові технології. Відомо, що у дітей основною формою діяльності є гра. У процесі гри вони спілкуються, розважаються, вирішують соціальні проблеми відповідно до їх віку, але головна задача гри з дитиною – це не розвага, а навчання. Цінністю гри для логопедів є те, що пробуючи себе в різних соціальних ролях дитина спілкується, закріплює правильну вимову, розвиває фонематичний слух, будую речення, тексти, використовує різні мовленнєві звороти у відповідних природних ситуаціях:

- дидактичні ігри: "Збери картинку", "Впізнай за описом", "Знайди зайве" «Шумливі мішечки», «Слухай та вибирай»;
- настільні ігри: "Лото", "Доміно", «Нейрограй", «Ау. Перші речення», «Склади словосполучення» тощо;
- сюжетно-рольові ігри: професійні ("Лікарня", "Магазин", «Школа»); побутові ("Сім'я", «Готуємо сніданок», «Прибираємо кімнату»); пригодницькі («Шукачі скарбів», «Порятунок друга»);
- ігри-драматизації: "Я – герой казки», інсценізація казок чи природних життєвих ситуацій.

3. Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) забезпечують доступність, наочність, емоційну привабливість, дозволять заохотити дітей, розширюють можливості для діагностики, корекції та профілактики мовленнєвих розладів, підвищують ефективність навчання та зацікавлюють при роботі як в очному, так і в дистанційному форматах Зараз існує велика кількість українських ІКТ продуктів, які можна використовувати на різних етапах логопедичної роботи:

- використання мультимедійних презентацій при корекційній роботі;
- інтерактивні вправи на платформах LearningApps, Twinkl, Wordwall;
- спеціалізовані додатки для планшетів: LOGO-Art Thuis, Logopedія»,
- логопедичні тренажери;
- навчальні платформи «Логопедійка», Learning UA;
- програма «Візуальний тренажер звуковимови»,
- україномовний навчально-програмний комплекс «Адаптація-Лого»,

- комп’ютерно-технічна система «Палатометер» (Palatometer);
- комп’ютерні програми «Ігри для тигри», «Вчимося говорити правильно», «Домашній логопед», спеціалізована комп'ютерна логопедична програма «Сонячний замок».

4. Логоритміка – поєднання руху, ритму та мовлення, яке сприяє активізації міжпівкульної взаємодії мозку, покращує артикуляційну моторику, темп мовлення, ритмізацію фраз, розвиває фонематичний слух.

- Ігри з рухами: "Весела зарядка", "Танцювальні ігри", "Імітація рухів тварин", дихальні, артикуляційні вправи.

5. Здоров'язбережувальні технології використовуються для покращення загального стану, зокрема, у сфері мовленнєвих порушень:

- ароматерапія передбачає використання ефірних олій з лікувальною метою, допомагає зменшити тривожність дитини, бо запах впливає на емоційний стан і може полегшити психологічні проблеми, які впливають на мовлення, покращити увагу та концентрацію. Але логопеду необхідно пам'ятати, що ароматерапія підходить не всім, тому має використовуватися дуже обережно, з урахуванням індивідуальних особливостей кожної дитини, щоб не викликати алергічні реакції або не використати аромати, які дитині не до вподоби.
- Хромотерапія – лікування кольором. Різні кольори впливають на психоемоційний стан: можуть заспокоїти, зняти тривожність, покращити настрій, активізувати. Потрібно пам’ятати про це при оформленні кабінету логопеда, використанні іграшок, дидактичного матеріалу, щоб загалом сприяти створенню сприятливого середовища для занять.

Кріотерапія в логопедії – використання холоду для корекції мовленнєвих порушень. Основна ідея ігор з льодом полягає в застосуванні локальних аплікацій холоду на м'язи мовленнєвого апарату для покращення їх тонусу та координації. Це може бути корисним для дітей з дизартрією, затримкою мовленнєвого розвитку, але поки ця інноваційна технологія не має широкого розповсюдження серед логопедів України.

6. Масаж використовується для корекції мовленнєвих порушень.

Логопедичний масаж корисний при різних мовленнєвих порушеннях: заїканні, дизартрії, ринолалії, алалії, афазії. Його застосовують з метою покращення роботи м'язів артикуляційного апарату, що у свою чергу впливає на правильну вимову звуків та загальний розвиток мовлення. Разом із традиційним логопедичним масажем зараз логопедами широко використовуються і інноваційні методи масажу:

- масаж долоней кам'яними, металевими, скляними різнокольоровими кульками;
- масаж з прищіпками;
- масаж горіхами, каштанами;
- масаж шестигранними олівцями;
- масаж трав'яними мішечками;
- масаж камінням (холодним і теплим);

7. Су-джок терапія (метод стимуляції активних точок на кистях і стопах за допомогою масажних кульок та кілець, який покращує мовленнєвий розвиток дітей. Він спрямований на корекцію мовленнєвих порушень, розвиток дрібної моторики, фонематичного слуху та покращення загального фізичного стану дитини).

8. Сенсорні технології:

- Сенсорні кімнати – це спеціально створене середовище, яке оснащене таким чином, щоб стимулювати сенсорне сприйняття та позитивно впливати на емоційну сферу дитини. Вони є корисним інструментом у логопедії для корекції мовленнєвих порушень. Такі кімнати обладнані спеціальними пристроями: світловими панелями, аромадифизором, гойдалками, оптоволоконними шторами, пісочницями м’якими килимками, музичними інструментами, тактильними матеріалами для створення мультисенсорного середовища.
- Сенсорні ігри та вправи – ігри з водою, піском, крупами, які сприяють розвитку тактильних відчуттів, координації рухів та мовленнєвій активності.

9. Мнемотехніка або мнемоніка – система прийомів, що полегшує запам'ятовування та збільшує обсяг пам'яті за допомогою створення асоціацій.

Для цього використовуються візуальні образи (картинки, схеми, знаки, графічні зображення), вербальні образи (спеціальні фрази, короткі віршики, пісні, які допомагають запам’ятати інформацію). У логопедії використовується для відпрацювання автоматизації та диференціації звуків, покращення зв'язного мовлення, розвитку уваги та пам'яті, асоціативного та критичного мислення.

10. Методика Монтессорі була розроблена ще на початку XX століття, але до сьогодні вважається альтернативою традиційним методикам. Її ідея полягає в тому, щоб стимулювати дитину до самостійних дій та самовиховання, дитина має індивідуальну свободу вибору при навчанні у спеціально створеному розвиваючому середовищі, що включає сенсорні матеріали для розвитку різних відчуттів. Логопеди, які працюють за методикою італійської педагогині використовують дидактичний матеріал, що сприяє розвитку дрібної моторики дитини, координації рухів, зорово-просторового сприйняття та мовлення через самостійну діяльність дитини.

1.3. Освітній потенціал синквейна як інноваційної технології мовленнєвого розвитку.

Діти з порушеннями мовлення часто потребують більше часу для осмислення інформації та побудови власного висловлювання. Тому, крім традиційної роботи над збагаченням і уточненням словникового запасу, надзвичайно важливим є створення умов, які стимулюють самостійне мовленнєве висловлювання. У сучасній логопедичній практиці для вирішення цього комплексу завдань застосовуються інноваційні методики, які сприяють підвищенню ефективності корекційної роботи з мовленням. Одним із результативних засобів активізації пізнавальної діяльності та формування мовленнєвих і розумових умінь є використання дидактичного синквейна (сенкана), тому в нашій роботі ми хочемо окремо розглянути цю інноваційну інтерактивну технологію, яку успішно використовують логопеди в корекційній роботі.

Синквейн і сенкан — це два терміни, що позначають одне й те саме поняття: п'ятирядковий вірш (або п'ятирядкова строфа).

Термін "синквейн" (англ. cinquain) походить від французького слова *cinq*, що означає "п'ять". Це класична назва цієї віршованої форми. Термін "сенкан" є прямою транслітерацією французького слова *cinqain* або англійського *cinquain* українською мовою, і він також використовується для позначення цього ж поняття, тобто різниці між ними немає. Це два різні способи написання або вимови одного й того ж слова українською мовою.

Історія розвитку синквейну — це цікавий шлях від індивідуального поетичного бачення та експерименту до широкого розповсюдження та використання як дидактичного інструменту в освітніх методиках різних дисциплін.

Синквейн був винайдений американською поетесою Аделаїдою Крепсі (Adelaide Crapsey, 1878–1914). Вона вивчала японську поезію, зокрема хайку (хокку) і танка, й була вражена їхньою лаконічністю, образністю та здатністю передавати глибокі думки в зовсім невеликих за обсягом віршах. Захопившись

зразками японської поезії, Аделаїда Крепсі створила подібну стислу, але виразну віршовану форму в англійській мові, адаптувавши її до західних поетичних традицій.

Крепсі розробила оригінальну метричну структуру для синквейна, засновану на вживанні певної кількості складів у рядках:

Рядок 1: два склади

Рядок 2: чотири склади

Рядок 3: шість складів

Рядок 4: вісім складів

Рядок 5: два склади

Разом з тим вона визначила не лише кількість складів, а й тематичне наповнення кожного рядка:

Рядок 1: іменник, що позначає тему.

Рядок 2: два прикметники, що описують тему

Рядок 3: три дієслова, що виражають дію, пов'язану з темою

Рядок 4: фраза з чотирьох слів, що виражає особисте ставлення до теми або почуття.

Рядок 5: одне слово (іменник або синонім до першого слова), що узагальнює або повторює суть теми.

Дослідник її творчості Альфред А. Кнопф у 1922 році так написав про письменницю і її літературний витвір: «Віршовану форму, яку вона називає «Синквейн», вона створила сама. Це приклад надзвичайної стислості. Вона зводить ідею до найпростіших слів — і представляє її одним чітким враженням». [63; С.11].

Крепсі померла молодою, її поетичний доробок не був великим. Її вірші, включаючи і синквейни, були опубліковані посмертно у збірці "Verse" у 1915 році.

Snow	**Сніг**
Look up…	Поглянь-но
From bleakening hills	З чорніючих гір

Blows down the light, first breath	Ллється донизу світло, як подих
Of wintry wind…look up, and scent	Зимних зим… глянь-но і вчуй
The snow!	Сніги! [63; С.35]

November Night	**Листопадова ніч**
Listen…	Слухайте…
With faint dry sound	Зі слабким сухим звуком,
Like steps of passing ghosts,	Як кроки привидів, що пролітають повз,
the leaves, frost-crisp'd, break from the trees	Листя, обмочене інеєм, ламається
And fall.	І падає [63; С.31]

Fate Defied	**Виклик долі**
As it	Наче
Were tissue of silver	зі срібла сукню
I'll wear, O fate, thy grey,	Я вдягну, о Доле, імлу цю.
And go mistily radiant, clad	Піду серпанково-сяйна, убрана
Like the moon.	мов місяць. [63; С.51].

Це стало офіційним народженням синквейна як нової поетичної форми – лаконічної, виразної та відносно простій у складанні.

Після публікації збірки "Verse" синквейн привернув увагу письменників та критиків, але у той час все ж таки не став широко популярним поетичним жанром. З 20-х до 60-х років XX столітті він залишався досить обмеженою у використанні літературною формою переважно як поетичний експеримент або для демонстрації стислості та виразності віршів.

Приблизно з 1960-х років синквейн вийшов за межі суто поетичного жанру, почав набирати популярності не стільки як стисла поетична форма, скільки як дидактичний педагогічний інструмент. Прості, але ефективні правила складання синквейна привернули увагу вчителів, які шукали способи розвитку мовлення, творчого мислення та збагачення словникового запасу учнів. У цей період не було конкретних дослідників чи розробників синквейна. Його адаптація для освітніх

цілей була органічним процесом, який відбувався в різноманітних навчальних закладах США, а згодом і за їх межами. Правила складання синквейна, розроблені Крепсі щодо кількості складів, виявилися занадто складними для школярів, тому їх адаптували, розробили спрощені версії, які зосереджуються на кількості слів та частинах мови, а не на складах, але базова п'ятирядкова структура та її функція залишаються незмінними для розвитку критичного мислення, словникового запасу, творчих здібностей та навичок стислого викладу інформації.

У 80-х роках XX ст. і пізніше синквейн вивчали такі зарубіжні дослідники: Лінда Р. Маркхем, Герисон Деніс, Дуглас Браун, Томас Гарднер.

У сучасній педагогиці цей методичний прийом називається "дидактичним синквейном" або "класичним синквейном". Він є невід'ємною частиною педагогічної практики в багатьох країнах на уроках мови, літератури, історії, природознавства, застосовується логопедами, психологами, корекційними педагогами, дефектологами.

У сучасному освітньому процесі найбільш поширеною версією синквейну є така структура:

Рядок 1: іменник (тема, одне слово)

Рядок 2: два прикметники (опис теми)

Рядок 3: три дієслова (дії, пов'язані з темою)

Рядок 4: фраза з чотирьох слів (особисте ставлення, почуття)

Рядок 5: іменник (синонім до теми, одне слово, узагальнення).

Точна дата початку застосування синквейну в Україні як дидактичного інструменту невідома, але можна сказати, що його активне впровадження та дослідження в педагогічній практиці почалося приблизно на початку 2000-х років. Саме в цей період (орієнтовно з 2000-х по 2010-ті роки) українські педагоги та методисти, слідом за зарубіжними +колегами, почали активно інтегрувати синквейн у навчальний процес.

Публікації, що датуються 2003-2005 роками свідчать про те, що на той час синквейн вже був відомий освітянській спільноті й використовувався в роботі

дошкільниками. Це означає, що його адаптація та поширення почалися дещо раніше, можливо, з кінця 1990-х років.

Синквейн не є виключно новим методом для української освіти зарвз, але його цілеспрямоване та широке застосування в різних галузях (від дошкілля до корекційної педагогіки) стало помітним саме на початку нового тисячоліття.

Таким чином, історія сучасного дидактичного синквейна – це історія його адаптації та трансформації: від поетичної форми, створеної американською поетесою Аделаїдою Крепсі як форма для написання віршів на початку XX століття, до універсального педагогічного інструменту, що ефективно використовується в сучасній освіті для розвитку ключових компетентностей та наскрізних умінь.

Завдяки своїй простоті та ефективності, синквейн широко застосовується зараз в освіті, бо є цінним інструментом у навчанні для

- розвитку і збагачення лексичного запасу (учні повинні підбирати найбільш влучні слова-частини мови для характеристики предмету чи явища);
- розвитку критичного та аналітичного мислення (необхідно аналізувати тему, виділяти її суттєві ознаки та дії, виключати зайве);
- розвитку навичок узагальнення та синтезу (4 і 5 рядки вимагають узагальнення суті);
- творчого самовираження (навіть за вимоги сталої структури синквейна у дитини залишається місце для розвитку індивідуальності: у кожної буде власний варіант при опрацюванні однієї теми);
- оцінки знань (може бути використаний як швидкий спосіб перевірки розуміння та засвоєння теми або для рефлексії);
- стимулювання учнів до глибокого осмислення теми, її структуризації та лаконічного викладу.

У дітей покращується якість таких психічних процесів, як довільна увага, логічне мислення, зорове та слухове сприйняття і що найголовніше, ця технологія сприяє формуванню інтересу до здобуття знань і формування умінь.

У логопедії сенкан використовується як ефективний дидактичний прийом для розвитку зв’язного мовлення, активізації словника, побудови граматичних структур, розвитку мислення та творчості у дітей із мовленнєвими порушеннями — особливо у дітей із загальним недорозвитком мовлення (ЗНМ) дошкільного та молодшого шкільного віку.

Дослідженням використання синквейна в українській педагогіці займалися Крутій К., Лаврова І., Конопляста С., Куренкова А., Богуш А., Горбачова І.

Синквейн міцно увійшов у систему освіти і використовується на заняттях, пов'язаних не тільки з розвитком мовлення як такого. Розрізняють синквейн традиційний і дидактичний. У логопедичній практиці використовується дидактичний синквейн. Ця технологія не потребує особливих умов для використання й органічно вписується в роботу з розвитку лексико-граматичних категорій у дітей [27].

Дидактичний синквейн ґрунтується на змістовній стороні та синтаксичній заданості кожного рядка. Складання дидактичного синквейна є формою вільної творчості, що вимагає від автора вміння знаходити в інформаційному матеріалі найсуттєвіші елементи, робити висновки та стисло їх формулювати. Ці здібності дуже затребувані в сучасному житті [25].

Конопляста С. вважає, що мета синквейна – навчити дітей коротко і логічно правильно висловити власні думки відповідно заданій темі. [21.с.124].

Дослідниця Горбачова І. зазначила не тільки, яку користь дає використання синквейна для дитини, але і які можливості від його застосування у корекційній роботі може мати логопед: «Використання дидактичного сенкана не порушує загальноприйняту систему логокорекційних занять і методик, а навпаки придає їй логічну завершеність. Якщо для дітей сенкан виступає в якості гри, то для педагога це своєрідна діагностика, що дає можливість учителю-логопеду оцінити якість засвоєння пройденого матеріалу. За його допомоги вчитель-логопед має можливість оцінити рівень засвоєння учнями пройденої теми [10].

Актуальність і доцільність використання дидактичного синквейна в логопедичній практиці пояснюється кількома причинами.

По-перше, дає нові можливості та оптимізує роботу логопеда**.** Сучасна логопедія постійно шукає та впроваджує нові ефективні форми корекційної роботи. Синквейн — одна з таких методик, що допомагає -логопеду зробити корекційну роботу більш дієвою та цікавою.

По-друге, гармонійно доповнює систему розвитку мовлення, тому що ця методика легко інтегрується в роботу з розвитку лексико-граматичних категорій. Її використання не порушує загальноприйнятих підходів до корекції мовленнєвих порушень, а забезпечує їхню логічну завершеність і повноту.

По-третє, може бути застосована як інструмент для визначення рівня засвоєння знань і набутих вмінь.

По-четверте, слугує не тільки інструментом для роботи з порушенням мовлення, а й всебічно розвиває психічні функції дитини.

Синквейн використовують для роботи з дітьми дошкільного віку, починаючи з середнього дошкільного віку. У цей період (приблизно з п'яти років) діти вже добре оперують поняттями "слово-предмет" (іменник), "слово-ознака" (прикметник) та "слово-дія" (дієслово). Це означає, що їхній словниковий запас може бути розвинений для подальшої роботи над складанням поширених речень.

Старший дошкільний вік вважається найбільш сприятливим для активного розвитку зв'язного мовлення. Складання синквейнів допомагає дітям тренуватися в доборі дієслів та прикметників для опису та зазначенням дії певного предмета чи поняття. Таким чином, вони не лише удосконалюють свої комунікативні навички, а й розширюють та уточнюють словниковий запас, учаться будувати логічно та граматично правильні речення.

1.4. Психолого-педагогічні умови використання синквейна в корекційно-розвивальній роботі.

Спираючись на опрацьовані джерела літератури, власний досвід, розглянемо методику застосування дидактичного синквейна як форму корекційної роботи з дітьми з порушенням мовлення.

Спеціалісту, що використовує дану методику у своїй роботі необхідно мати достатній словниковий запас у межах теми; володіти узагальненням поняттями: слово-предмет (живий не живий), слово-дія, слово-ознака; навчитися правильно, розуміти та ставити запитання; узгоджувати слова в реченні; правильно оформлювати свою думку у вигляді речення [27].

Працюючи із синквейном логопеду потрібно пам’ятати, що це – один із дієвих інтерактивних методів критичного мислення, за допомогою якого можна ефективно працювати як з дошкільниками, так і з дітьми старшого віку і навіть дорослими, можна працювати як на індивідуальних заняттях, так і на групових. Синквейн – це ігровий метод. Кожна дитина може реалізувати свої творчі, інтелектуальні можливості, до кожного поняття може бути декілька варіантів синквейна. Складання синквейна використовується і як завдання на розвиток мовлення при вивчені теми, так і як заключне завдання із закріплення пройденого матеріалу.

Пригадаємо структуру синквейна.

Синквейн – це вірш із п'яти рядків, форма якого нагадує ялинку (або піраміду). Кожен рядок має своє призначення.

Іменник (1 слово-предмет). Це головна тема синквейна. Це те, що описується.

Два прикметники (2 слова-ознаки). Описують тему.

Три дієслова (3 слова-дії). Показують дії, пов'язані з темою.

Фраза-речення (4 слова). Виражає особисте ставлення або думку про тему.

Іменник (слово-резюме). Синонім або узагальнення, що відображає суть теми.

Кінь.

Сильний, швидкий.

Біжить, ірже, тягне.

Кінь вірний помічник людини.

Скакун.

Вода.

Чиста, прозора.

П'ють, тече, втамовує.

Вода – джерело життя на Землі.

Рідина.

Зазначимо, що з дітьми дошкільного віку і дітьми з порушенням мовлення допускається спрощення сталої структури синквейна через недосконале володіння мовою і малий лексичний запас. Можливо, що в четвертому рядку фраза може мати 3-5 слів, а в п'ятому рядку може бути і два слова.

Також можна працювати із синквейнами з дітьми, які ще не вміють читати (запропонувати скласти його за картинкою або за запропонованим словом). Логопеду необхідно допомагати дитині, ставлячи їй питання: хто? що? Які, яка, яке? Що робив, що робить? За допомогою таких питань і відповідно до алгоритму складання синквейна діти створюють усні неримовані вірші про певні предмети чи явища.

Досвід роботи з дітьми з недорозвиненим мовленням показує, що їм потрібно більше часу на обмірковування і формулювання відповіді. Для них характерна низька активність пізнавальної діяльності, швидка стомлюваність, недостатня працездатність на заняттях, стійкість уваги, мала ініціативність в ігровій діяльності, обмежені можливості розподілу уваги за відносно збереженої логіки, знижена вербальна пам'ять, слабка продуктивність запам'ятовування. Аналіз діагностичних показників дітей і моніторингу рівня підготовки їх до школи показує, що навіть у дітей з хорошими діагностичними даними до моменту вступу до навчального закладу залишаються труднощі, пов'язані зі швидкістю актуалізації наявних знань і власного мовленнєвого висловлювання, їм потрібно більше часу на обмірковування і формулювання відповіді. Особливо це починає проявлятися, коли підвищуються складність завдань і на перший план

виходять уміння аналізувати, обирати головне, стисло й точно висловлювати свої думки. [25].

Сучасна методика застосування синквейна не обмежується лише складанням п'ятирядкового вірша: можна варіювати вправи з метою зацікавлення дитини, уникнення одноманітності. Робота зі складання синквейнів дає можливість логопеду урізноманітнювати форми роботи, враховуючи індивідуальні особливості кожної дитини відповідно до особливостей її мовленнєвих порушень.

Наведемо приклади вправ при роботі зі складання синквейнів.

1. Складання короткої розповіді з певної теми за готовим синквейном з використанням слів і фраз із запропонованого синквейну. Розвиває увагу, пам'ять, збагачує словниковий запас. Такі вправи особливо корисні на початкових етапах роботи, коли діти спираються на наочні чи графічні схеми.

2. Складання синквейна після прослуханої розповіді чи прочитаного тексту. Важливо під час розповіді чи читання тексту робити акцент на ознаки і дії предмету чи явища, про які буде складатися синквейн. Такий вид роботи допомагає узагальнювати інформацію і робити аналіз.

3. Корекція та вдосконалення готового синквейна. Логопед може запропонувати власний варіант, а дитина має змінити в ньому те, що хоче і може, або відповідно до конкретного завдання. Це розвиває критичне мислення та увагу до деталей.

4. Доповнення неповного синквейна. Логопед пропонує синквейн, у якому пропущені певні слова-ознаки, слова-дії, слова у фразі чи відсутній синонім.

Такі вправи виявляють змогу знайти відсутні частини, допомагають розрізняти граматичні ознаки частин мови та розуміння структури речення.

5. Складання синквейна на основі власного досвіду. Стимулює до творчості та особистісного самовираження.

6. Складання синквейна про героїв казок чи мультфільмів. Розвиває критичне мислення, оціночні судження, емпатію.

7. Складання синквейна за малюнком, на якому зображений предмет чи явище.

8. Аналіз неповного синквейна**.** Пропононується синквейн без теми (першого рядка), необхідно на основі інших рядків знайти відповідне слово. Вчить аналізувати, розвиває критичне мислення, збагачує словниковий запас.

9. Закріплення теми. Діти самостійно складають синквейни з вивченої теми. Вчаться узагальнювати, аналізувати, збагачує словниковий запас, розвиває пам’ять, увагу, уяву.

10. При груповій роботі можна використати гру «Хто більше?» назве слів-описів, слів-дій про тему синквейна.

11. Проєктна робота «Скарбничка синквейнів». Протягом певного часу складаються синквейни з вивченої теми чи декількох тем, про героїв казки, твору і оформлюються в альбом чи презентацію.

Отже, синквейн – цікавий і дієвий інноваційний метод, який може бути застосований у доволі різноманітних формах на корекційних заняттях з дітьми з порушенням мовлення.

При складанні синквейна успішно вирішуються наступні завдання:

1) синквейн вчить короткому переказу;

2) синквейн вчить знаходити і виділяти потоці інформації головну думку;

3) складання синквейна – процес творчий. Це цікаве заняття допомагає самовираженню дітей, через створення власних неримованих віршів;

4) скласти синквейн може кожний;

5) синквейн допомагає розвинути мову і мислення;

6) синквейн полегшує процес засвоєння понять і їх змісту;

7) синквейн – це також спосіб контролю і самоконтролю (діти можуть порівнювати синквейни і оцінювати їх) [7]

ВИСНОВОК ДО РОЗДІЛУ 1

У сучасному світі, зокрема і в Україні, через різні причини спостерігається тенденція до зростання кількості дітей з різними дефектами мовлення, усунення яких потребує роботи дитини зі спеціалістами, які проводять корекційну роботу, застосовуючи як традиційні методи і прийоми, так й інноваційні. Проведений аналіз наукових джерел дозволяє констатувати, що сьогодні триває пошук і активне запровадження українськими спеціалістами ефективних логопедичних інноваційних технологій, які поряд із традиційними, сприяють досягненню максимально вдалих результатів у подоланні різноманітних мовленнєвих порушень. Наразі не існує єдиної класифікації логопедичних інноваційних технологій. Логопеди мають змогу користуватися великим арсеналом логопедичних інноваційних вправ, які потрібно використовувати грамотно і фахово, щоб заохотити дитину до корекційної роботи, запобігти втомі, розвивати пізнавальну активність з метою досягнення максимального результату на шляху подолання проблем із порушенням мовлення.

Логопедія має міждисциплінарний характер і знаходиться на перетині декількох наук: педагогіки, психології, нейрології, лінгвістики, фізіології, педіатрії, – і вдало використовує технології цих суміжних наук, адаптує їх до своїх потреб, застосовує цілий спектр різноманітних інноваційних вправ, що дає змогу логопедам ефективно працювати над подоланням мовленнєвих дефектів під час корекційної роботи.

Одним із результативних засобів активізації пізнавальної діяльності та формування мовленнєвих і розумових умінь є використання дидактичного синквейна (сенкана), який пройшов 100 річний шлях від поетичної форми до дієвого методу в педагогиці. Його освітній потенціал пропонує різноманітні види вправ у корекційно-розвитковій роботі. Дидактичний синквейн має подвійну дію, бо працює як гра для дитини та інструмент з подолання порушень мовлення, і як діагностичний засіб для логопеда: показує, наскільки добре дитина засвоїла тему.

Він є комплексною технологією, оскільки працює над вдосконаленням мовлення дитини та збагаченням її словникового запасу і також розвиває пам’ять, увагу, критичне мислення дитини.

РОЗДІЛ 2.
ОРГАНІЗАЦІЯ ТА РЕЗУЛЬТАТИ КОНСТАТУВАЛЬНОГО ЕТАПУ ДОСЛІДЖЕННЯ РІВНЯ МОВЛЕННЄВОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ

2.1. Методологія та інструментарій констатувального етапу експерименту (опис педагогічного експерименту).

Дослідно-експериментальна робота проводилась у три етапи:

1. Констатувальний етап: визначення рівня сформованості мовленнєвих умінь та навичок дітей старшого дошкільного віку з порушенням мовлення.
2. Формувальний етап: розроблення та впровадження методики використання синквейну для покращення мовлення дітей.
3. Контрольний етап: повторна перевірка рівня сформованості мовленнєвих умінь та навичок після апробації посібника «Синквейн для розвитку мовлення». Проводився порівняльний аналіз отриманих результатів.

Експериментальна робота здійснювалася на базі закладу дошкільної освіти (ясла-садок) комбінованого типу «Калинка» міста Лебедина Сумської області. У дослідженні брали участь вихованці старшої групи (діти 5–6 років). Загальна кількість учасників становила 12 дітей, з яких 7 мали фонетико-фонематичні порушення, 5 – загальне недорозвинення мовлення (ЗНМ) II–III рівня.

Метою констатувального етапу педагогічного експерименту є виявлення рівня сформованості зв’язного мовлення у дітей старшого дошкільного віку з мовленнєвими порушеннями, визначення потреби у впровадженні інноваційної технології – дидактичного синквейна в логопедичну практику, а саме: апробація та доведення факту ефективності використання авторського посібника «Синквейн для розвитку мовлення».

У відповідності до мети було визначено ряд завдань:

1. розробити методику емпіричного дослідження рівня сформованості мовленнєвих умінь та навичок дітей старшого дошкільного віку;

2. здійснити емпіричне дослідження на основі обраних методик та провести аналіз сформованості мовленнєвих умінь та навичок у респондентів;
3. розробити та апробувати на респондентах експериментальної групи посібник «Синквейн для розвитку мовлення»;
4. з’ясувати доцільність використання елементів синквейну як інноваційної технології в освітньому процесі.

Для проведення констатувального етапу експерименту нами було використано комплекс методів та діагностичних прийомів, що дали змогу виявити рівень мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку.

Інструментарій дослідження включав:

- спостереження за мовленнєвою активністю дітей у повсякденному житті та ігрових ситуаціях. Це дозволило оцінити ініціативність у мовленні, комунікативні наміри, частоту та якість мовленнєвих висловлювань;
- бесіду з дитиною, яка застосовувалася для визначення рівня активного та пасивного словника, уміння будувати відповіді, користуватися поширеними реченнями;
- обстеження словникового запасу складалося із завдань на називання предметів, дій, ознак, добір узагальнювальних понять (за Л. Трофименко);
- перевірка зв’язного мовлення складання розповіді за сюжетною картинкою, серією картинок, переказ знайомої казки (за Л. Трофименко). Це дало змогу оцінити логічність, послідовність, граматичне оформлення висловлювань;
- дослідження граматичної будови мовлення: виконання завдань на узгодження іменників з прикметниками, утворення множини, використання прийменників, вживання дієслів у різних часових формах.
- обстеження фонематичного слуху (за Л. Венгером): завдання на впізнавання звуків у словах, розрізнення парних за звучанням звуків (с–ш, з–ж, т–д, п–б тощо).

Таким чином, використання різнопланового інструментарію забезпечило комплексний підхід до вивчення мовленнєвого розвитку дітей, що дозволило об’єктивно визначити рівні сформованості основних мовленнєвих компонентів.

2.2. Визначення рівнів сформованості зв’язного мовлення у дітей з мовленнєвими порушеннями (критерії, показники та рівні мовленнєвого розвиту дітей).

На констатувальному етапі експериментального дослідження було проведено діагностику з метою визначення актуального рівня сформованості зв'язного мовлення у дітей старшого дошкільного віку з мовленнєвими порушеннями.

До комплексу завдань увійшли:

- діагностика діалогічного мовлення, яка оцінювала ініціативність мовлення, вміння відповідати на запитання, підтримувати розмову, а також виражати власну думку. Для діагностування використовувались бесіди на знайомі для дітей теми (пори року, магазин, домашні улюбленці тощо), спостереження за мовленнєвою активністю дітей у повсякденному житті та ігрових ситуаціях (наприклад, "Інтерв'ю з улюбленим героєм мульфільму», «Нагодуй ляльку»);
- діагностика монологічного мовлення, у якій оцінювалось вміння складати розповіді-описи, розповіді за сюжетними картинками та вміння переказувати короткі тексти. Це дозволило оцінити логічність, послідовність, лексико-граматичну наповненість та структурну організацію зв'язного висловлювання.

Під час обох діагностик враховувався словниковий запас дитини та фонетико-фонематичний критерій (чіткість вимови, правильність звуковимови).

Для більш детального аналізу та узагальнення результатів дослідження, було розроблено критерії оцінювання, які представлені в Таблиці 2.2.1.

Таблиця 2.2.1.

Критерії оцінювання рівнів сформованості зв'язного мовлення у дітей 5–6 років з мовленнєвими порушеннями

Критерій	**Показники**	**Рівень високий**	**Рівень середній**	**Рівень низький**
Діалогічне мовлення	Уміння брати участь в діалозі, відповідати	Активно вступає в діалог, дає повні відповіді. Проявляє	Відповідає на запитання, але відповіді короткі та неповні.	Не підтримує діалог. Відповіді односкладові, часто дитина

	на питання, підтримувати розмову. Активність.	ініціативу в розмові.	Ініціатива низька, не завжди може підтримати діалог. Активність за підтримки дорослого	не відповідає на запитання. Потребує постійної допомоги. Мовленнєва пасивність.
Монологічне мовлення	Уміння складати речення, тексти. Уміння переказувати текс.	Складає зв'язну розповідь, послідовно викладає думку. .Мовлення логічно вибудоване.	Розповідь фрагментарна, непослідовна. Слова часто повторюються. Складає розповідь лише з навідними запитаннями дорослого.	Не може скласти розповідь або переказати текст навіть за допомогою дорослого. Використовує окремі слова або елементарні фрази
Словниковий запас	Уміння добирати слова, точність вживання, Активність.	Вживає слова відповідно до теми, самостійно добирає синоніми, антоніми.	Має певні труднощі при доборі слів, синонімів, антонімів. Вживає слова неточно.	Обмежений словниковий запас, повторює слова дорослого. Пасивність..
Граматична будова мовлення	Уміння узгоджувати слова у реченні.	Будує речення, правильно узгоджує слова.	Є незначні порушення узгодження слів у реченні.	Речення неструктуровані, багато граматичних помилок.
Послідовність висловлювання	Уміння логічно будувати розповідь: початок, середина, завершення думки.	Чітко дотримується структури, логічна послідовність.	Частково витримує послідовність, потребує навідних запитань.	Висловлювання хаотичне, не має завершеності.

2.3. Аналіз результатів діагностування

Метою аналізу є не лише узагальнення кількісних показників, але й виявлення якісних особливостей та специфічних проявів порушень зв'язного мовлення.

За результатами проведеного обстеження були отримані наступні результати, які продемонстровано на рис. 2.3.1.

Рис. 2.3.1.

Низький рівень мають 6 учасників (50 % дітей). Цей рівень характерний для дітей, у яких зв'язне мовлення є фрагментарним і нелогічним. Діти з великими труднощами відповідають на запитання, їхні відповіді часто складаються з окремих слів або коротких, граматично неправильних фраз, їхнє мовлення малозрозуміле, слабкий словник. Переказування текстів або складання розповідей за картинками є для них недоступним.

Середній рівень продемонстрували 6 учасників (50 % дітей). Діти цього рівня демонструють наявність елементів зв'язного мовлення, проте воно є недостатньо розвиненим, бідний словниковий запас. Їхні розповіді містять значні пропуски, порушення логічної послідовності та численні лексико-граматичні помилки. Діалогічне мовлення підтримується з допомогою дорослого, ініціатива в розмові низька.

Високий рівень не показав жодний респондент.

Отримані дані дозволять не лише констатувати наявність порушень, але

визначити їхню структуру, що є критично важливим для розробки ефективного методичного інструментарію для підвищення рівня сформованості зв'язного мовлення у дітей старшого дошкільного віку з мовленнєвими порушеннями.

ВИСНОВОК ДО РОЗДІЛУ 2

Основними методами дослідження на констатувальному етапі були:

- логопедичне обстеження мовлення дітей (спостереження, бесіда, аналіз продуктивної мовленнєвої діяльності);
- використання адаптованих методик, спрямованих на оцінювання рівня зв’язного мовлення (оповідання за серією сюжетних картинок, складання розповіді за аналогією, опис предмета тощо);
- ввідні вправи із синквейном: діти складали елементарні синквейни з опорою на зразки.

Використання різнопланового інструментарію забезпечило комплексний підхід до вивчення мовленнєвого розвитку дітей, що дозволило об’єктивно визначити рівні сформованості основних мовленнєвих компонентів (лексичного, граматичного, фонетико-фонематичного, зв’язного мовлення).

Отже, проведений констатувальний експеримент засвідчив, що обстежені діти 5–6 років із мовленнєвими порушеннями перебувають на низькому та середньому рівнях сформованості зв'язного мовлення. Це підтверджує актуальність теми дослідження та необхідність розробки ефективного методичного інструментарію спрямованого на системне формування зв'язного мовлення у цієї категорії дітей. Отримані результати стануть основою для розробки та проведення формувального експерименту.

РОЗДІЛ 3.

УПРОВАДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЇ СИНКВЕЙНА В КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИТКОВИЙ ПРОЦЕС ІЗ ДІТЬМИ З ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ

3.1. Розробка логопедичного посібника «Синквейн як засіб розвитку мовлення дітей з мовленнєвими порушеннями». Зміст, структура, методичні підходи

З метою системного формування зв'язного мовлення у дітей з порушенням мовлення в рамках дослідження нами був створений посібник «Синквейн для розвитку мовлення» як інструмент для стимуляції мовленнєвого розвитку дітей. Ми прагнули створити посібник, який буде не лише теоретично обґрунтованим, а й максимально практичним та доступним для використання.

Актуальність створення посібника.

Порушення мовлення у дітей дошкільного та молодшого шкільного віку ускладнюють формування комунікативної компетентності, уповільнюють пізнавальний розвиток і соціалізацію дитини. Одним із ефективних способів стимуляції мовленнєвої активності й покращення проблеми порушення мовлення є використання інноваційних логопедичних технологій, зокрема методу синквейна (сенкана). Методика синквейна, адаптована до логопедичної роботи, дозволяє зацікавити дитину, стимулювати її мовленнєву активність, покращити граматичну структуру мовлення, збагатити словниковий запас та розвивати зв’язне мовлення.

Посібник «Синквейн для розвитку мовлення» створено з метою:

- підтримки логопедів у проведенні індивідуальних і групових занять;
- розвитку лексико-граматичних структур мовлення дітей з порушеннями мовлення.
- активізації процесів узагальнення, аналізу, синтезу мовленнєвого матеріалу;

- формування позитивної мотивації дитини до активної мовленнєвої діяльності через творче висловлення думки;
- збагачення словникового запасу дітей дошкільного і молодшого шкільного віку;
- формування у них критичного та логічного мислення.

Цільова аудиторія.

Посібник адресований логопедам ЗДО і шкіл, дефектологам, вихователям, вчителям початкових класів, асистентам вчителя, студентам педагогічних спеціальностей, батькам дітей із порушеннями мовлення (як додатковий інструмент для домашнього розвитку).

Структура посібника

Посібник складається з таких розділів:

- ✓ Анотація
- ✓ Передмова (теоретичний вступ)
- ✓ Алгоритм складання синквейну – інструкції для дорослого і дитини.
- ✓ Поради педагогу щодо складання синквейна
- ✓ Варіанти вправ
- ✓ Мовленнєві теми для роботи (посібник складається з 15 тематичних блоків: «Пори року», «Тварини», «Рослини», «Транспорт», «Птахи», «Свійські тварини», «Одяг», «Меблі», «Посуд», «Продукти», «Напої», «Овочі», «Фрукти», «Ягоди», «Герої літературних творів та мультфільмів». До кожного блоку розроблені синквейни за темою і складені зв'язні розповіді на кожну тему, які можна використовувати як зразок для дитини, так і як текст для складання нею синквейна за темою).

Принципи укладання посібника: доступності, послідовності, індивідуалізації, ігрового підходу.

Методичне обґрунтування та практична цінність посібника.

1. Зміст посібника спрямований на

- розвиток мовленнєвих компетентностей дитини (лексичної, граматичної, зв'язного мовлення);

- формування умінь висловлювати думку, аналізувати, узагальнювати, порівнювати;
- підтримку позитивної мотивації до мовленнєвої активності через ігрову форму завдань;
- оптимізацію роботи логопеда, а саме: підготовки до занять та структурована система добору матеріалу для занять.

2. Відповідність сучасним освітнім тенденціям.

Посібник «Синквейн для розвитку мовлення» відповідає провідним напрямкам розвитку сучасної освіти та логопедичної практики, зокрема особистісно-орієнтованому та компетентнісному підходам.

Особистісно-орієнтований підхід: посібник містить варіанти вправ, які дозволяють логопеду адаптувати завдання до можливостей кожної дитини, враховуючи її індивідуальні особливості, інтереси та темп розвитку. Дитина стає активним суб'єктом пізнання, а не пасивним об'єктом впливу. Робота з різними вправами зі складання синквейнів спонукає до самовираження, розвитку емоційної сфери, формування власної думки.

Компетентнісний підхід: робота зі змістом посібника сприяє формуванню ключових компетентностей. У дітей. зокрема розвиваються:

- комунікативна компетентність: через активне використання лексики, граматичних структур, побудову речень, обговорення тем та взаємодію з логопедом чи однолітками;
- пізнавальна компетентність: шляхом аналізу, синтезу, узагальнення;
- творча компетентність: завдяки пошуку асоціацій, образів;
- соціальна компетентність: при роботі з логопедом чи однолітками відбувається обмін думками.

3. Інноваційність.

Синквейн – це інноваційна технологія критичного мислення, тому саме складання посібника для використання його у корекційній роботі логопеда має інноваційний характер з кількох причин:

- стисла та структурована форма подання матеріалу активізує аналітичне й образне мислення дитини;
- поєднання елементів мнемотехніки, мовленнєвих і когнітивних стратегій;
- інтеграція різних освітніх напрямів: мовленнєвого, художньо-естетичного, пізнавального, соціального;
- гнучкість застосування – як на індивідуальних, так і на групових заняттях;
- оптимізація роботи логопеда**:** у посібнику пропонується велика кількість вже складених синквейнів та розповіді до них, які розподілені за тематичними блоками, що вивчаються на заняттях. Логопед може використовувати вже готові зразки, працюючи із запропонованими вправами. Це дозволить системно впливати на різні компоненти мовлення дитини (лексика, граматика, зв'язне мовлення) та значно економити час логопеда на підготовку до занять.

4. Практична значущість посібника «Синквейн для розвитку мовлення» визначається його конкретним внеском у корекційно-розвивальний процес:

- оптимізація корекційної роботи логопеда: посібник надає готовий інструментарій, що значно спрощує планування та проведення занять. Логопед отримує інструкції, приклади та варіації використання синквейнів, що дозволяє економити час на підготовку та зосередитися на індивідуальних потребах дитини. Матеріали посібника можуть бути застосовані на різних етапах корекційної роботи;
- активізація пізнавальної та мовленнєвої діяльності дітей**:** завдяки ігровому формату та творчому характеру методики синквейну, діти активно включаються в роботу. Вони вчаться аналізувати, виділяти головне, встановлювати зв'язки між поняттями, добирати слова за певними ознаками, відпрацьовувати частини мови, що сприяє не лише мовленнєвому, а й загальному когнітивному розвитку. Дитина стає дослідником, а не пасивним слухачем;
- можливість використання в умовах інклюзивної освіти: посібник є універсальним. Методика синквейна легко адаптується до потреб дітей з різними

мовленнєвими порушеннями (ЗНМ, ФФНМ, дислалія, заїкання тощо) та різним рівнем розвитку. Готові синквейни, розповіді до кожного, візуальні опори, які надані до кожної теми, а також різні варіанти вправ, які адаптуються для роботи з різними видами мовленнєвих порушень, роблять посібник ефективним для роботи в інклюзивному середовищі, де важливо забезпечити індивідуальний підхід до кожної дитини;

- легкість впровадження для фахівців**:** посібник не потребує спеціального обладнання або додаткових ресурсів, розроблений з урахуванням потреб практиків. Його матеріали можуть бути адаптовані під конкретну тему, рівень мовленнєвого розвитку дитини, тематику заняття чи програму. Чітка структура, інструкції, приклади вправ роблять його зрозумілим та легким для освоєння та використання навіть для тих, хто раніше не мав досвіду роботи з синквейном. Це сприяє швидкому та успішному впровадженню методики в повсякденну логопедичну практику;
- створення цікавої та мотивуючої атмосфери на занятті: робота із синквейнами нагадує творчу гру, перетворює рутинні логопедичні вправи на захопливу пошукову діяльність. Це підвищує мотивацію дітей до занять, знижує втому та забезпечує емоційний комфорт, що критично важливо для дітей з мовленнєвими порушеннями;
- можливе використання при роботі в офлайн та онлайн форматах.

5. Очікувані результати:

- збагачення активного словника дітей;
- покращення граматичної будови мовлення;
- розвиток зв’язного мовлення дитини;
- формування умінь будувати коротке, але логічно завершене висловлення;
- підвищення мовленнєвої впевненості;
- розвиток критичного та логічного мислення;
- вміння аналізувати інформацію;
- оптимізація роботи логопеда.

Таким чином, посібник «Синквейн для розвитку мовлення» є цінним внеском у сучасну логопедію, який може надати фахівцям ефективний, інноваційний та практично значущий інструмент для комплексного розвитку мовлення дітей з порушенням мовлення під час логопедичної роботи.

3.2. Етапи формувального експерименту та характеристика використаних вправ

Мета формувального етапу – перевірити ефективність використання дидактичного синквейна як інноваційної логопедичної технології у формуванні зв’язного мовлення у дітей старшого дошкільного віку з порушеннями мовлення.

Завдання формувального етапу:

- організувати корекційно-розвиткову роботу з використанням вправ на основі технології синквейна;
- сприяти формуванню лексико-граматичних, фонетико-фонематичних та комунікативних навичок у дітей;
- активізувати творчий потенціал дітей через побудову висловлювань у формі синквейнів;
- відстежити динаміку змін у рівні сформованості зв’язного мовлення.

Учасники: 12 дітей з мовленнєвими порушеннями (ФФНМ, ЗНМ II–III рівня закладу дошкільної освіти «Калинка», старшої групи віком 5–6 років. Тривалість експериментальної частини – 8 тижнів. Під час цього етапу було організовано систему логопедичних занять, спрямованих на збагачення словникового запасу, формування зв’язного висловлювання, розвиток граматичної правильності мовлення та активізацію пізнавальної діяльності дітей засобами методу синквейну із застосуванням вправ з розробленого посібника.

Ця частина дослідження мала три етапи: мотиваційно-підготовчий, основний та підсумковий.

Метою мотиваційно-підготовчого етапу було створення позитивної мотивації до мовленнєвої діяльності та ознайомлення дітей із технологією складання синквейнів. Використовувалися такі вправи, які б на наступних етапах допомогли дітям створити власні синквейни:

«Опиши предмет» – діти добирали прикметники до заданого іменника (наприклад: м’яч – круглий, стрибучий, веселий).

«Що робить предмет?» – складання коротких фраз із дієсловами.

«Чарівні слова» – гра на розвиток асоціацій.

На 2 етапі проводилася робота із формування вмінь і навичок складання синквейнів як засобу розвитку зв'язного мовлення. Активно запроваджувалися завдання та зразки складених синквейнів із посібника «Синквейн для розвитку мовлення».

Приклади завдань:

1. Складання короткої розповіді з певної теми за готовим синквейном з використанням слів і фраз із запропонованого синквейна. Така вправа особливо корисна на початкових етапах роботи, коли діти спираються на наочні чи графічні схеми. Розвиває увагу, пам'ять, збагачує словниковий запас.

2. Складання синквейна після прослуханої розповіді чи прочитаного тексту. Важливо під час розповіді чи читання тексту робити акцент на ознаки і дії предмета чи явища, про які буде складатися синквейн. Такий вид роботи допомагає узагальнювати інформацію і робити аналіз.

3. Корекція та вдосконалення готового синквейна. Логопед може запропонувати власний варіант, а дитина має змінити в ньому те, що хоче і може, або відповідно до конкретного завдання, наприклад, замінити прикметники чи дієслова іншими словами. Це розвиває критичне мислення та увагу до деталей.

4. Доповнення неповного синквейна. Логопед пропонує синквейн, у якому пропущені певні слова-ознаки, слова-дії, слова у фразі чи відсутній синонім. Такі вправи допомагають знайти відсутні частини, розрізняти граматичні ознаки частин мови та розуміння структури речення.

5. Складання синквейна на основі власного досвіду. Такий вид роботи стимулює до творчості та особистісного самовираження.

6. Складання синквейну про героїв казок чи мультфільмів. Розвиває критичне мислення, оціночні судження.

7. Складання синквейну за малюнком, на якому зображений предмет чи явище.

8. Аналіз неповного синквейну**.** Пропононується синквейн без теми (першого рядка), необхідно на основі інших рядків знайти відповідне слово для першої позиції. Вчить аналізувати, розвиває критичне мислення, збагачує словниковий

запас.

9. Закріплення теми. Діти самостійно складають синквейни з вивченої теми, вчаться узагальнювати, поповнюють словниковий запас, розвивають пам’ять, увагу, уяву.

10. При груповій роботі можна використати гру «Хто більше» назве слів-описів, слів-дій з теми синквейна.

11. «Синквейн про себе» (діти створюють короткий опис власної особистості);.

12. Колективне складання синквейна про тварину, предмет, персонажа.

13. Логопедична гра «Синквейн-пазл» (відновити синквейн, розмістивши слова у правильному порядку)

3.3. Оцінювання результативності застосування посібника та аналіз динаміки розвитку мовлення

На контрольному етапі проводився моніторинг ефективності упровадження технології синквейну в логопедичну практику засобами розробленого посібника, визначалася динаміку розвитку мовленнєвих умінь і навичок розвитку зв'язного мовлення учасників дослідження.

Оцінювання результатів здійснювалося шляхом повторної діагностики мовленнєвого розвитку дітей за тими ж критеріями, що й на констатувальному етапі експерименту.

На початку експерименту результати діагностики засвідчили переважання низького та середнього рівнів мовленнєвого розвитку: високий рівень – відсутній; середній рівень – 6 дітей (50%); низький рівень – 6 дітей (50%).

Після систематичного використання вправ на основі технології синквейну із посібника під час формувального етапу результати діагностики помітно покращилися. За підсумками повторної діагностики було виявлено таку динаміку: високий рівень – 1 дитина (8,3%); середній рівень – 8 дітей (66,7%); низький рівень – 3 дитини (25%). Результати представлені у діаграмі (Рис. 3.3.1.)

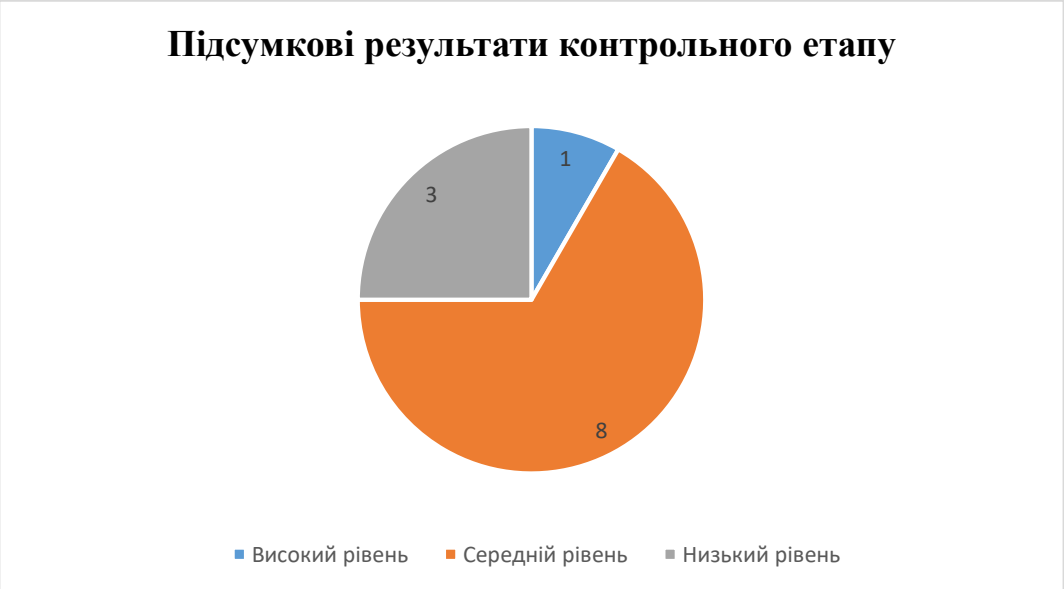

Рис. 3.3.1.

Отримані результати свідчать про позитивну динаміку розвитку мовлення дітей експериментальної групи. Кількість дітей із низьким рівнем мовленнєвого розвитку зменшилася вдвічі, натомість зріс показник середнього рівня, а також з'явилася група дітей із високим рівнем сформованості мовленнєвих навичок. Результати представлені у діаграмі (Рис. 3.3.2.)

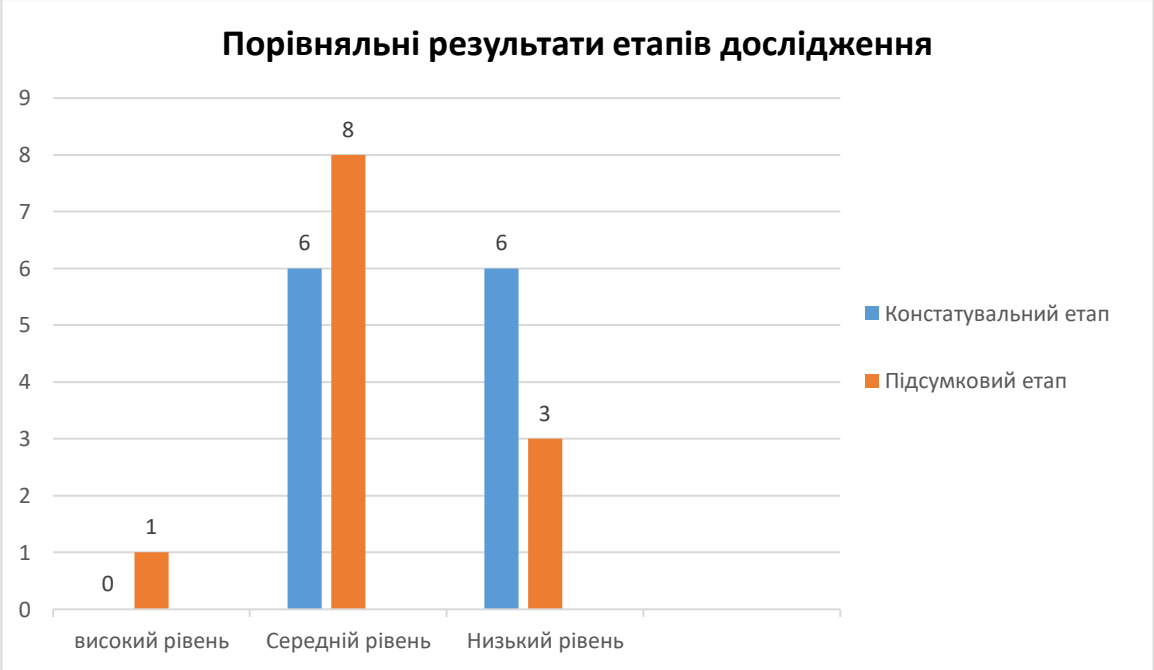

Рис. 3.3.2.

Такий результат пояснюється тим, що технологія синквейну стимулює дітей до активної мовленнєвої діяльності, сприяє розвитку мовленнєвого слуху, пам'яті, мислення, уяви, а також формує навички побудови зв'язного висловлювання.

Отже, використання посібника на основі інноваційної технології синквейну в логопедичній роботі з дітьми з мовленнєвими порушеннями є ефективним засобом розвитку мовлення, оскільки сприяє збагаченню словникового запасу, покращенню граматичної будови мовлення, розвитку творчих здібностей і комунікативної компетентності дошкільників.

3.4. Методичні рекомендації щодо використання технології синквейна у логопедичній практиці

- Чітко пояснити загальні правила складання синквейна.
- Допомагати дітям дотримуватися структури складання синквейна (ставити навідні питання, пропонувати графічну схему, малюнки).
- Для кращого розуміння та візуального сприйняття структури синквейна можна запропонувати графічну схему (рис. 3.4.1), пояснивши відповідні графічні зображення.

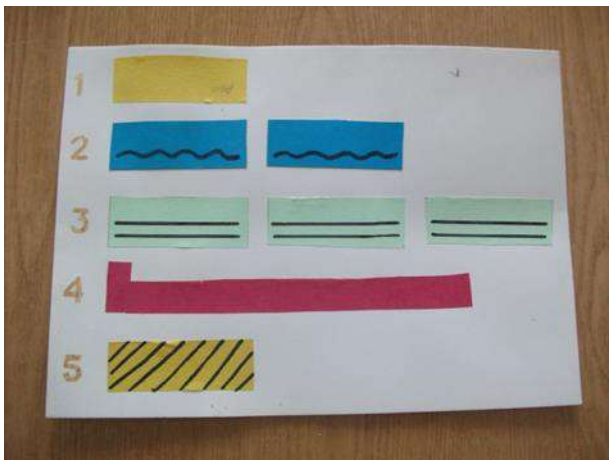

Рис. 3.4.1.

- Постійно поповнювати словник дітей словами-назвами, словами-діями, словами-ознаками та систематично повторювати їх на заняттях.
- Пропонувати різні за формою завдання зі складання синквейнів з вивченими словами.
- На перших етапах роботи пропонувати складати синквейни до найбільш знайомих тем, потім ускладнювати завдання і пропонувати скласти їх з новими вивченими словами.
- Для розуміння структури синквейна запропонувати дітям готовий зразок на початку роботи з даною технологією
- Використання наочності полегшить роботу зі складання синквейну до певної теми.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3

Проведене дослідження дозволило теоретично обґрунтувати, розробити та експериментально перевірити ефективність використання технології синквейна як інноваційного засобу розвитку мовлення у дітей із порушеннями мовлення.

Експеримент проводився у три етапи:

1. Констатувальний етап. На цьому етапі була проведена первинна діагностика мовленнєвого розвитку, яка дозволила встановити вихідний рівень сформованості мовлення у дітей експериментальної групи. Аналіз результатів підтвердив необхідність використання спеціальних корекційних методик, оскільки у більшості дітей спостерігалися значні труднощі у формуванні словникового запасу, граматичної будови мовлення та зв'язного мовлення.

2. Формувальний етап. На цьому етапі було застосовано розроблений нами посібник «Синквейн для розвитку мовлення» під час логопедичних занять з учасниками експерименту. Заняття були спрямовані на поетапне навчання дітей складанню синквейнів, що сприяло активізації лексико-граматичних умінь, розвитку зв’язного мовлення, асоціативного мислення та креативності.

3. Контрольний етап. Після завершення корекційної роботи під час дослідження було проведено повторне діагностування. Порівняльний аналіз результатів показав значну позитивну динаміку в розвитку мовлення у дітей експериментальної групи. Зокрема, було зафіксовано розширення активного та пасивного словника, покращення навичок зв'язного мовлення, а також здатність до більш точного та образного опису понять.

Таким чином, результати проведеного дослідження підтвердили ефективність застосування технології синквейна в корекційно-розвитковому процесі з дітьми з порушеннями мовлення. Було доведено, що синквейн є дієвим інструментом, що дозволяє не лише розвивати окремі компоненти мовлення дитини, а й комплексно впливати на її когнітивні процеси, підвищуючи загальну мовленнєву компетентність. Упровадження технології синквейна у корекційно-

розвитковий процес має значний потенціал для подальшого застосування у практиці спеціальної освіти.

Використання методичного інструментарію з посібника «Синквейн для розвитку мовлення» сприяло ефективній корекційній роботі з порушеннями мовлення та покращенню результатів дітей експериментальної групи.

ВИСНОВКИ

Процес логопедичної корекції мовленнєвих порушень у дітей дошкільного та молодшого шкільного віку засобами інноваційних технологій є складним багатоаспектним явищем, дослідженням якого займалося чимало учених. Задля досягнення максимального результату традиційні методи корекційної роботи потребують доповнення інноваційними технологіями. Пошуки нових прийомів і методів в логопедичній практиці відбуваються постійно, і є дієвим інструментом на шляху подолання проблем з порушенням мовлення у дітей. Вони здатні не лише оптимізувати процес, але й підтримати пізнавальну активність, запобігти втомі та підвищити мотивацію дітей.

Проведене дослідження підтвердило актуальність і ефективність застосування інноваційних логопедичних технологій у корекційній роботі. Були проаналізовані теоретичні засади застосування інноваційних логопедичних технологій, обґрунтована ефективність їх застосування у логопедичній практиці. Було встановлено, що сучасна наука не має сталої класифікації інноваційних логопедичних технологій, тому що існує плюралізм точок зору з даної проблеми. Спираючись на опрацьовані наукові джерела була розроблена авторська класифікація інноваційних логопедичних технологій.

Проводилося дослідження сутності поняття «порушення мовлення» та представлена відповідна класифікація порушень мовлення.

Серед великого розмаїття інноваційних технологій, які використовують логопеди в корекційній роботі, значне місце в дослідженні було відведено технології критичного мислення — дидактичному синквейну (сенкану) як засобу мовленнєвого та пізнавального розвитку, який відповідає сучасним освітнім тенденціям. Було розглянуто історію виникнення, розвитку та запровадження синквейну в сучасну педагогічну науку. Обґрунтувано специфіку та доцільність використання зазначеної методики в корекційно-розвитковій роботі з дітьми з порушеннями мовлення. Сформулювано практичні рекомендації для логопедів, вихователів та батьків щодо застосування синквейна в корекційно-розвитковому процесі. Було проведено 3 етапи педагогічного експерименту, які констатували

ефективність використання технології синквейна як інноваційного засобу логопедичної корекції. Результати експерименту підтверджують доцільність упровадження синквейна як ефективної інноваційної технології в систему логопедичної допомоги дітям із порушенням мовлення. Було доведено, що використання інноваційних методик, зокрема методики складання синквейнів, дозволяє комплексно впливати не лише на різні компоненти мовлення, а й на загальний розвиток дитини та її когнітивні процеси, а саме: активізує мовленнєву діяльність, сприяє розвитку зв'язного мовлення, збагаченню словника, формуванню граматично правильного мовлення, розвитку логічного та критичного мислення, уяви, пам'яті, урізноманітнює корекційну роботу, зацікавлює та розвантажує дітей. Запроваджуючи в корекційну роботу методику синквейна, логопед не лише має дієвий засіб для усунення порушень мовлення, а й можливість визначити, наскільки добре дитина засвоїла тему.

Для практичного впровадження технології синквейна в корекційну роботу був розроблений методичний посібник призначений для логопедів, які працюють з дітьми дошкільного та молодшого шкільного віку з різними формами мовленнєвих порушень. Він містить детальний опис методики, схему складання синквейна, варіанти вправ для роботи. У ньому представлено 15 тематичних блоків до різних тем, у яких подано складені синквейни, розповіді до них. Кожний синквейн доповнений ілюстрацією, яка допоможе дитині скласти власні синквейни. Посібник є структурованим та універсальним інструментом, що може оптимізувати роботу фахівців та забезпечити системний підхід до корекції.

Посібник може бути використаний не лише логопедами, а й вихователями, батьками, дефектологами, вчителями початкової школи, асистентами вчителя в інклюзивних класах в офлайн та онлай форматах для індивідуальної та групової роботи з дітьми, що мають різні мовленнєві порушення. Легкість впровадження та гнучкість методики робить її доступною для широкого кола фахівців.

Отже, посібник «Синквейн для розвитку мовлення» є цінним внеском у сучасну логопедію.

Таким чином, мета магістерської роботи була досягнута. Дослідження підтвердило, що застосування інноваційних технологій, зокрема методики синквейна, є ефективним та доцільним напрямком у корекційній роботі, що дозволяє значно підвищити її результативність у роботі з дітьми дошкільного і молодшого шкільного віку.

Подальші дослідження можуть бути спрямовані на апробацію та експериментальне вивчення ефективності методики синквейну та розробленого посібника у корекційній практиці.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Богуш А. Мовленнєвий розвиток дітей від народження до 7 років: Монографія. 2-е видання. К.: Видавничий Дім «Слово», 2010. 374 с.
2. Богуш А. Методика розвитку рідної мови. К.: Вища школа, 1992. 415 с.
3. Богуш А.М., Попова І. Розвиток образного мовлення дітей старшого дошкільного віку засобами поетичного гумору: навчальний посібник. К.: Видавничий Дім «Слово», 2014. 200 с.
4. Бондаренко О.М. Інноваційні підходи до корекції мовлення в умовах НУШ. *Психолого-педагогічні проблеми сучасної школи*. 2020. № 2. С. 113–119.
5. Варгуляк Н.М. Інноваційні технології навчання. URL: https://bnrc-kam-pod.at.ua/Pedagogu/Vargylak/varguljak_ns.pdf
6. Гадасіна Л.Я. Дидактичні ігри у роботі логопеда. *Дошкільна педагогіка*. 2001. № 1. С. 43-48.
7. Гаєвська А. Інноваційна технологія «Сінквейн» у корекційно-розвивальній роботі з дітьми із ЗНМ. *Актуальні проблеми дошкільної та спеціальної освіти: матеріали IV Міжнародних педагогічних читань пам'яті професора Т.І.Понімaнської.* Рівне: Видавець О. Зень, 2021. С. 16-18.
8. Галущенко В.І. Застосування інноваційних логопедичних технологій у корекційній роботі дітьми з порушеннями мовлення. 2022. URL: https://aqce.com.ua/download/publications/45/42.pdf/
9. Голуб Н.М. Особливості організації корекційно-розвивальної роботи з молодшими школярами із загальним недорозвиненням мовлення, затримкою психічного розвитку в умовах інклюзивного навчання. *Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки): збірник наукових праць*. 2020. Вип. 15. С. 56-65.
10. Горбачова І. Дидактичний сенкан як засіб розвитку мовлення дітей молодшого шкільного віку на логопедичних заняттях" (12 грудня 2024) Всеосвіта+3Всеосвіта+3logobilazerkva.ucoz
11. Горчакова А.М. Формування фонематических процесів. *Логопедія*. 2003.

1-2. С. 28-30.

12. Гулакова Д.О. Удосконалення зв'язного мовлення у дітей старшого дошкільного віку з ЗНМ за допомогою логоказки: магістерська робота. СумДПУ імені А. С. Макаренка. 2020.
13. Гурєєва Л.В., Козьміна Н.А. Синквейн – прийом активізації пізнавального процесу. URL: http://interconf.fl.kpi.ua/node/1257
14. Дидактичний матеріал для логопедичних занять із дітьми дошкільного і молодшого шкільного віку / Упорядник Л.Д. Плющова. Харків, 2007.
15. Дрозд Л.В. Види сучасних інноваційних технологій в логопедичній роботі. *Міжнародний науковий журнал «Грааль науки»*. 2023. № 25 (березень). С. 333-338.
16. Заяць Н.М. Інноваційні технології у логопедичній практиці. *Дефектологія*. 2018. № 3. С. 12–16.
17. Ісаєва Н.В. Можливості сенкану у розвитку мовлення дошкільників. *Дошкільна освіта: теорія і практика*. 2021. № 2(17). С. 98–102.
18. Кавун І.М. Застосування технології критичного мислення в корекційній роботі з дітьми із ЗНМ. *Корекційна педагогіка та спеціальна психологія*. 2019. № 4. С. 55–60.
19. Калька Н., Ковальчук З. Практикум з арт-терапії: навч.-метод. посібник. Ч.1. Львів: ЛьвДУВС, 2020. 232 с. URL:http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/3301/1/%D0%90%D1%80%D1%82%D0%A2%D0%B5%D1%80%D0%B0%D0%BF%D1%96%D1%8F-19-10%2020.pdf
20. Караєва Н. (Уклад.). Сталий інноваційний розвиток: Створення інтелект-карти : навч. посіб. для здобувачів ступеня магістра. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021.70 с. URL:https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/41679/1/Intelekt-karty.pdf
21. Конопляста С., Сак Т., Логопсихологія:нав.посібник/-2-ге видання., стер. – К.: Знання 2012. –293 с.
22. Конечнікова М.Л. Фрагменти уроків з використанням стратегій «фішбоун»,

сенкан і методика взаємних запитань. *Всеосвіта*. 2019. URL: https://vseosvita.ua/library/fragmenti-urokiv-z-vikoristannam-strategij-fisboun-senkan-i-metodika-vzaemnih-zapitan-131983.html

23. Крутій К.Л., Маковецька Н.В. Інноваційна діяльність у сучасному дошкільному навчальному закладі: методичний аспект. Запоріжжя: ТОВ «ЛІПС» ЛТД. 2004. 224 с.
24. Крутій К.Л. Методика проведення індивідуальних занять із мовленнєвопасивними дітьми дошкільного віку. Запоріжжя: ТОВ «ЛІПС» ЛТД, 2003. С. 262-289.
25. Курєнкова А. Інноваційні технології мовленнєвого розвитку дітей з ЗНМ в роботі вчителя-логопеда. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2023. Вип. 62. Т. 2. Видавничий дім «Гельветика». С. 248-254.
26. Кучай О.В., Кучай Т.П. Вивчення досвіду США в сфері інклюзивної освіти. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2019. Вип. 178. Кропивницький: РВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка. С. 40-43.
27. Лаврова І. Технологія синквейн як інструмент розвитку критичного та креативного мислення здобувачів освіти на заняттях історії. URL: . URL: https://surl.li/mfkjdd
28. Матеріали ММО логопедів. Використання інноваційних технологій в діяльності вчителя-логопеда закладу дошкільної освіти. URL: https://surl.li/sbestu
29. Махінка Н. Мовні перлинки для кожної дитинки. Т.: Астон, 2013. 138 с.
30. Мельніченко О. Корекція та подолання порушень усного і писемного мовлення молодших школярів. *Наша школа: науково-практичні студії*. 2025. № 1 (9). С. 95-109.
31. Момот Г.Л. Веселий ротик: Бібліотека логопеда-практика. Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2009.
32. Мусієнко І.В. Сучасні технології у логопедичній практиці: класифікація та ефективність. *Спеціальна педагогіка*. 2022. № 5. С. 44–50.

33. Опорний конспект лекцій у схемах і таблицях з курсу «Методика застосування комп'ютерних технологій при навчанні дітей із вадами мовлення» частина ІІ. Мукачівський державний університет Кафедра теорії та методики дошкільної освіти. 2022. 53 с. URL: https://surl.lu/oweurm
34. Підласий І.П. Педагогічні інновації. *Рідна школа*. 1998. № 12. С. 34.
35. Притиковська С.Д., Гіренко Н.А., Співак Л.А. Ефективні технології у діяльності логопеда у дошкільному закладі освіти. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. 2024. № 1(108).
36. Ревуцька О., Пархоменко С. *Formation of ideas about the position and role of science*. URL: https://intersci.eu/wp-content/uploads/2023/02/Formation-of-ideas-about-the-position-and-role-of-science.pdf#page=61
37. Рібцун Ю.В. Професійний довідник учителя-логопеда дошкільного навчального закладу. Харків: Вид. група «Основа», 2012. 239 с.
38. Рібцун Ю.В. Дитина з порушеннями мовленнєвого розвитку. Харків: Ранок, ВГ «Кенгуру», 2018. 40 с.
39. Рогова О.М. Синквейн - новітня інноваційна методика розвитку мовлення дітей дошкільного віку. *Збірник тез доповідей учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції*. Ужгород, 2023. С. 45-48.
40. Савченко О.Я. Дидактика початкової освіти. Київ: Грамота, 2012. 504 с.
41. Сенкан. *Вікіпедія*. Вільна енциклопедія. URL: uk.wikipedia.org/wiki/Сенкан (дата звернення: 18.05.2021).
42. Середа І.В. Використання технології арт-терапії в корекційно-виховній роботі. *Інноваційна педагогіка*. 2019. № 10. С. 63-66.
43. Синьов В., Шевцов А. Нова стратегія розвитку корекційної педагогіки в Україні. *Дефектологія*. 2004. № 2. С. 6–11.
44. Сорока О.В. Арт-терапія: теорія і практика: навчально-методичний посібник. Тернопіль: Астон, 2014. 195 с.
45. Сорока О.В. Теоретичні і методичні засади підготовки майбутніх учителів початкової школи до використання арт-терапевтичних технологій: дис. … д-ра пед. наук: спец. 13.00.04. Тернопіль, 2016. 534

46. Тищенко В.В. Логопедія у вищій школі: інноваційні підходи. *Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови*. 2020. № 18. С. 65–70.
47. Трофименко Л.І. Діагностика та корекція загального недорозвитку мовлення у дітей дошкільного віку. Навчально-методичний посібник. Інститут спеціальної педагогіки НАПН України. Київ, 2014. 72 с.
48. Федорова Н.В., Косарєва Г.М., Войтович О.В., Борисова О.О., Гаєвська А.В. Сучасні технології в корекції мовленнєвих порушень у дітей дошкільного віку: ефективність та перспективи. *Академічні візії*. 2025. № 39. URL: https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/1719
49. Харькова Л.В. Використання методики «Синквейн» в роботі логопеда для розвитку мовлення у дошкільників з загальним недорозвиненням мовленням. *Збірник тез доповідей учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції*. Частина ІІ. Бердянськ, 2020. С. 125-128.
50. Царенко Ю.О., Тищенко В.В. Логопедія в культурно-історичному процесі 19–21 століть. *Електронний науковий архів КУБГ*. 2018. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/25417
51. Чередніченко Н.М. Корекція та формування звукової сторони мовлення в системі навчання рідної мови дітей із тяжкими порушеннями мовлення. *Логопедія*. 2011. № 1. С. 87-91.
52. Чорноус Н. О. Роль і місце арттерапії у формуванні комунікативних навичок дітей з особливими потребами. *Психологія: реальність і перспективи*. 2012. С. 177-183.
53. Шевцова Г.Г. Молодший шкільний вік: традиції та інновації в дослідженнях. *Педагогічні науки: Збірник. наукових. праць*. 2015. Вип. LXVIII. Херсон: ХДУ. С. 134–138. URL https://ekhsuir.kspu.edu/server/api/core/bitstreams/0645d187-8d0a-4b92-8d56-be6f599e67a8/content

:

54. Шеремет М.К. Логопедія: підручник. Київ: Каравела, 2017. 326 с.

55. Шеремет М.К. Логопедія. Підручник. К.: Видавничий Дім «Слово», 2010. 376 с.

56. Шеремет М., Базима Н., Мороз О. Проблема мовленнєвої тривожності у дітей з тяжкими мовленнєвими порушеннями. *Логопедія*. 2015. № 5. С. 93-99.

57. Шпічка Ю.О. Синквейн як прийом технології розвитку критичного мислення. *Педагогічна майстерність*. 2015. № 1 (49). С. 10-14.

58. Absaatovna Ph.D D.S., Kodirova N. Maksudovna. Modern Technologies in Developing the Speech of Preschool Children. *European Scholar Journal*. 2024. Vol. 5. № 9. P. 17. URL: https://media.neliti.com/media/publications/605092-modern-technologies-in-developing-the-sp-c25a7824.pdf

59. Cinquain as a Form of Representation of Natural Science Knowledge. *Romanian Review of Geographical Education*. 2022. Vol. 11. № 1. P. 5. URL: https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1348549.pdf

60. Kirkpatrick D., Kirpatrick J.D. *The Kirkpatrick four levels*. Kirkpatrick Partners. 2011. URL: https://www.academia.edu/16928837/Kirkpatrick_four_level

61. Garison D. An Introduction to the American Cinquain. *Amaze*. 2002. Vol. 1. № 1. URL: https://quod.lib.umich.edu/a/amverse/BAE8954.0001.001/?view=toc

62. Markham L.R. Language Arts. 1983. Vol. 60. Issue 3. P. 350-354. URL: https://publicationsncte.org/content/journals/10.58680/la198326278

63. Verse. Adelaide Crapsey [електронний текст]. У цифровій колекції *American Verse Project.* https://name.umdl.umich.edu/BAE8954.0001.001. Цифрові колекції бібліотеки Мічиганського університету. Дата звернення: 31 липня 2025року. https://quod.lib.umich.edu/a/amverse/BAE8954.0001.001?rgn=main;view=fulltext

64. Toleos A. Cinquains explained. *Cinquain.org*. Retrieved June 11, 2010. URL: https://cinquain.org/theory.html

ДОДАТОК

Міністерство освіти і науки України

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

Кафедра початкової і спеціальної освіти

Синквейн для розвитку

Автор
студентка 2 курсу групи СОЛ 24 М
Лук'янова Марія Володимирівна

Науковий керівник
к.пед. н., професор
Шевченко Юлія Михайлівна

Запоріжжя
2025

Посібник розкриває ефективність використання методики синквейн або сенкан (висловлювання п’ятирядкової структурованої форми), як інноваційного інструменту не лише для стимуляції та корекції мовленнєвого розвитку дітей, а й для розвитку мислення, уяви, уваги. Посібник містить теоретичне обґрунтування застосування синквейну, опис його структури, складені синквейни за 15 мовленнєвими блоками та розповідями до кожної теми. У посібнику використовуються прийоми мнемотехніки, зокрема опора на зорові образи (ілюстрації), асоціативне мислення (добір прикметників та дієслів за змістом). Особлива увага приділяється можливостям використання синквейну для збагачення словникового запасу, формування граматично правильного мовлення, розвитку зв'язного мовлення, логічного та образного мислення.

Пропоновані матеріали допоможуть фахівцям урізноманітніти логопедичні заняття, зробити їх більш цікавими та мотивуючими для дітей, а також сприятимуть розвитку навичок самоаналізу та співпраці.

Посібник призначений для логопедів, вчителів-дефектологів, вихователів та батьків, які працюють з дітьми дошкільного та молодшого шкільного віку з різними формами мовленнєвих порушень, може бути корисним як для індивідуальної, так і групової роботи.

Передмова

Шановні колеги, батьки та всі, хто прагне допомогти дітям у їхньому мовленнєвому розвитку!

Мовлення є найважливішим засобом спілкування, пізнання й самовираження дитини. У період дошкільного та молодшого шкільного віку закладається основа мовленнєвого й розумового розвитку, формуються навички зв'язного мовлення, що є запорукою успішного навчання та соціалізації. Однак значна кількість дітей має, на жаль, різні порушення мовлення, які ускладнюють процеси комунікації, навчання, самооцінки та інтеграції в соціум.

Сучасна логопедична практика вимагає нових підходів, методик і засобів, здатних ефективно активізувати мовленнєву діяльність дітей. Одним із таких ефективних інноваційних прийомів є **дидактичний синквейн (сенкан)** — коротка п'ятирядкова структурована форма висловлювання з певної теми.

Методика синквейну успішно зарекомендувала себе в педагогічній практиці, бо вона є дієвим засобом для комплексного впливу на всі компоненти мовленнєвої системи. Вона дозволяє в ігровій, цікавій та ненав'язливій формі збагачувати словниковий запас дитини, удосконалювати її граматичні навички мовлення, розвивати зв'язне мовлення, а також формувати логічне й образне мислення та активізувати інші пізнавальні процеси.

Посібник «Синквейн для розвитку мовлення», розроблений з метою надати практикуючим логопедам, вихователям, вчителям та небайдужим батькам ефективний інструмент для стимуляції мовленнєвого розвитку дітей. Ми прагнули створити посібник, який буде не лише теоретично обґрунтованим, а й максимально практичним та доступним для використання. Мовленнєві теми для роботи мають 15 тематичних блоків: «Пори року», «Тварини», «Рослини», «Транспорт», «Птахи», «Свійські тварини», «Одяг», «Меблі», «Посуд», «Продукти», «Напої», «Овочі», «Фрукти», «Ягоди», «Герої літературних творів та мультфільмів». До кожного блоку розроблені синквейни за певною темою і складені зв'язні розповіді на кожну тему. Розповіді можна використовувати і як зразок для дитини, так і як текст для складання нею синквейна за певною темою.

У посібнику ви знайдете детальний опис структури синквейна, різноманітні види вправ для його застосування під час корекційної роботи, поради педагогу щодо складання синквейна на заняттях з дітьми з порушенням мовлення.

У ньому подано практичні матеріали, які можуть бути використані у груповій та індивідуальній логопедичній роботі з дітьми дошкільного та молодшого шкільного віку з порушенням мовлення. Особливу увагу приділено принципам доступності, ігрової мотивації, наочності та залученню елементів мнемотехніки.

Сподіваємося, що цей посібник стане вашим надійним помічником у захопливому процесі розвитку мовлення дітей, допоможе розкрити їхній потенціал та забезпечити якісний стрибок у формуванні комунікативних навичок.

Синквейн і сенкан — це два терміни, що позначають одне й те саме поняття: п'ятирядковий вірш (або п'ятирядкова строфа). Це інноваційна інтерактивна технологія критичного мислення, яка є невід'ємною частиною педагогічної практики в багатьох країнах на уроках мови, літератури, історії, природознавства, також застосовується логопедами, психологами, корекційними педагогами, дефектологами. Свій шлях в Україні ця технологія почала на початку 21 століття.

У логопедії синквейн використовується як ефективний дидактичний прийом для розвитку зв’язного мовлення, активізації словника, навчання вмінню будувати граматичні структури, розвитку мислення та творчості у дітей із мовленнєвими порушеннями — особливо у дітей із загальним недорозвитком мовлення (ЗНМ) дошкільного та молодшого шкільного віку.

Синквейн використовують для роботи з дітьми дошкільного віку, починаючи з середнього дошкільного віку. У цей період (приблизно з п'яти років) діти вже добре оперують поняттями "слово-предмет" (іменник), "слово-ознака" (прикметник) та "слово-дія" (дієслово). Це означає, що їхній словниковий запас достатньо розвинений для подальшої роботи над складанням поширених речень.

Старший дошкільний вік вважається найбільш сприятливим для активного розвитку зв'язного мовлення. Складання синквейнів допомагає дітям тренуватися в доборі прикметників та дієслів для опису та зазначенням дії певного предмета чи поняття. Таким чином, діти не лише удосконалюють свої комунікативні навички, а й розширюють та уточнюють словниковий запас, учаться будувати логічно та граматично правильні речення.

У сучасному освітньому процесі найбільш поширеною версією синквейну є така структура:

Рядок 1: іменник (тема, одне слово)

Рядок 2: два прикметники (опис теми)

Рядок 3: три дієслова (дії, пов'язані з темою)

Рядок 4: фраза з чотирьох слів (особисте ставлення, почуття)

Рядок 5: іменник (синонім до теми, одне слово, узагальнення)

Зазначимо, що з дітьми дошкільного віку і дітьми з порушенням мовлення допускається спрощення сталої структури синквейну через недосконале володіння мовою і малий лексичний запас. Можливо, що в четвертому рядку фраза може мати 3-5 слів, а в п'ятому рядку може бути і два слова.

Також можна працювати із синквейнами з дітьми, які ще не вміють читати (запропонувати скласти синквейн за картинкою або за запропонованим словом). Логопеду необхідно допомагати дитині, ставлячи їй питання: хто? що? Які, яка, яке? Що робив, що зробив? За допомогою таких питань і відповідно до алгоритму складання синквейну діти створюють усні неримовані вірші про певні предмети чи явища.

Поради педагогу щодо складання синквейну

Постійно поповнювати словник дітей словами-назвами, словами-діями, словами-ознаками та систематично повторювати їх на заняттях;

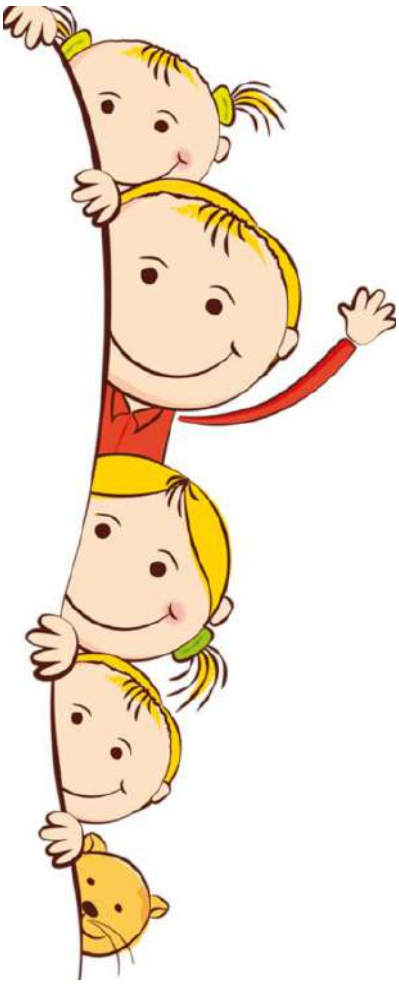

- давати різні за формою завдання зі складання синквейнів з вивченими словами;
- спочатку пропонувати складати синквейни до найбільш знайомих тем, потім ускладнювати завдання і пропонувати скласти їх з новими вивченими словами;
- на першому етапі запропонувати дітям готовий зразок синквейна;
- для кращого розуміння та наочного сприйняття структури синквейна можна запропонувати графічну схему, пояснивши відповідні графічні зображення;
- необхідно пов’язати раніше закріплені слова з їх схематичним зображенням, пояснити поетапність складання синквейна.

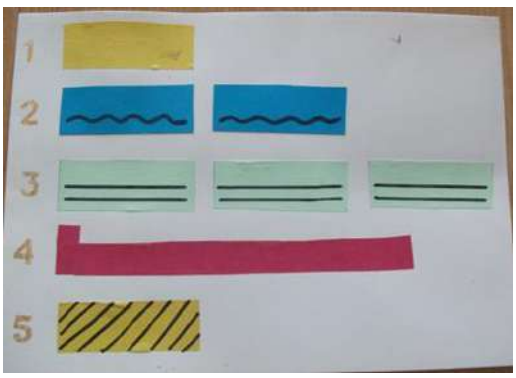

Варіанти вправ

1. Складання короткої розповіді з певної теми за готовим синквейном з використанням слів і фраз із запропонованого синквейна. Така вправа особливо корисна на початкових етапах роботи, коли діти спираються на наочні чи графічні схеми. Розвиває увагу, пам'ять, збагачує словниковий запас.

2. Складання синквейна після прослуханої розповіді чи прочитаного тексту. Важливо під час розповіді чи читання тексту робити акцент на ознаки і дії предмету чи явища, про які буде складатися синквейн. Такий вид роботи допомагає узагальнювати інформацію і робити аналіз.

3. Корекція та вдосконалення готового синквейна. Логопед може запропонувати власний варіант, а дитина має змінити в ньому те, що хоче і може, або відповідно до конкретного завдання, наприклад, замінити прикметники чи дієслова іншими словами. Це розвиває критичне мислення та увагу до деталей.

4. Доповнення неповного синквейна. Логопед пропонує синквейн, у якому пропущені певні слова-ознаки, слова-дії, слова у фразі чи відсутній синонім. Такі вправи виявляють змогу знайти відсутні частини, допомагають розрізняти граматичні ознаки частин мови та розуміння структури речення.

5. Складання синквейна на основі власного досвіду. Стимулює до творчості та особистісного самовираження.

6. Складання синквейну про героїв казок чи мультфільмів. Розвиває критичне мислення, оціночні судження.

7. Складання синквейну за малюнком, на якому зображений предмет чи явище.

8. Аналіз неповного синквейну**.** Пропононується синквейн без теми (першого рядка), необхідно на основі інших рядків знайти відповідне слово для першої позиції. Вчить аналізувати, розвиває критичне мислення, збагачує словниковий запас.

9. Закріплення теми. Діти самостійно складають синквейни з вивченої теми, вчаться узагальнювати, поповнюють словниковий запас, розвивають пам'ять, увагу, уяву.

10. При груповій роботі можна використати гру «Хто більше» назве слів-описів, слів-дій з теми синквейна.

11. Проєктна робота «Скарбничка синквейнів». Протягом певного часу складаються синквейни з вивченої теми чи декількох і оформлюються в альбом чи презентацію.

Тема: пори року

Весна

1. Весна.
2. Тепла, квітуча.
3. Прилітає, розквітає, співає.
4. Природа оживає після зимового сну.
5. Оновлення.

Літо

1. Літо.
2. Жарке, веселе.
3. Гріє, купає, відпочиває.
4. Час для відпусток та пригод.
5. Канікули.

Осінь

1. Осінь.
2. Золота, дощова.
3. Жовтіє, падає, збирає.
4. Пора врожаю та красивих пейзажів.
5. Листопад.

Зима

1. Зима.
2. Сніжна, морозна.
3. Засипає, блищить, морозить.
4. Катання на санчатах та ковзанах.
5. Холод.

Розповіді про пори року

Весна – це чудова пора року. Вона така тепла і квітуча. Весна приходить, все навколо розквітає і співає. Природа оживає після довгого зимового сну, наповнюючись новими силами. Весна – це справжнє оновлення.

Літо – це найспекотніша та найвеселіша пора року. Сонце гріє, можна купатися і відпочивати. Це час для канікул та багатьох цікавих пригод. Літо – це справжній відпочинок для всіх.

Осінь – це золота і водночас дощова пора. Все навколо жовтіє, листя падає, і люди збирають урожай. Це пора врожаю та надзвичайно красивих пейзажів. Осінь – це час листопаду.

Зима – це сніжна і морозна пора року. Сніг засипає все навколо, блищить на сонці, а мороз щипає за щічки. Це час для катання на санчатах та ковзанах, що приносить багато радості. Зима – це справжній холод.

Тема: тварини

Кіт

1. Кіт.
2. Ласкавий, пухнастий.
3. Спить, грається, муркоче.
4. Мій кіт ловить мишей.
5. Мурчик.

Собака

1. Собака.
2. Вірний, відданий.
3. Гавкає, охороняє, захищає.
4. Собака завжди радіє господарю.
5. Друг.

Птах

1. Птах.
2. Співучий, красивий.
3. Літає, щебече, будує.

4. Птахи навесні повертаються додому.
5. Крила.

Риба

1. Риба.
2. Мовчазна, швидка.
3. Плаває, дихає, мовчить.
4. Риби живуть у воді.
5. Луска.

Ведмідь

1. Ведмідь.
2. Великий, бурий.
3. Ходить, ричить, спить.
4. Ведмідь взимку впадає в сплячку.
5. Хижак.

Лисиця

1. Лисиця.
2. Руда, хитра.
3. Полює, краде, обманює.
4. Відома своєю хитрістю.
5. Кума.

Розповіді про тварин

Кіт – це ласкавий і пухнастий домашній улюбленець. Він любить спати, гратися і співати пісні - муркотіти. Мій кіт ловить мишей. Він справжній мурчик.

Собака – це вірний і відданий друг людини. Він гавкає, бігає і захищає свій дім та господарів. Собака завжди радіє, коли господар повертається додому, і це так приємно.

Він справжній друг.

Птах – це співучий і красивий мешканець неба. Він літає високо, щебече свої пісні і будує гнізда. Навесні птахи повертаються додому після теплої зимівлі, наповнюючи світ радісними звуками. Їхні крила несуть їх у безмежні простори.

Риба – це мовчазна і швидка мешканка водного світу. Вона плаває у воді, дихає зябрами і ховається серед водоростей. Риби живуть у річках, озерах та морях, і їхнє тіло вкрите лускою.

Ведмідь – це великий і бурий лісовий звір. Він ходить по лісу, іноді ричить, а взимку впадає у сплячку. Ведмідь спить у барлозі всю зиму, накопичуючи сили. Він справжній хижак.

Лисиця – це руда і дуже хитра тварина. Вона полює на дрібних звірів, іноді краде курчат і відома своєю здатністю обманювати. Лисиця хитра і спритна, її часто називають кумою.

Тема: рослини

Дерево

1. Дерево.
2. Високе, могутнє.
3. Росте, шумить, зеленіє.
4. Дерева очищають повітря навколо нас.
5. Ліс.

Квітка

1. Квітка.
2. Яскрава, ніжна.
3. Цвіте, пахне, радує.
4. Квіти прикрашають сад.
5. Аромат.

Трава

1. Трава.
2. Зелена, м'яка.
3. Росте, стелиться, годує.
4. Трава вкриває землю килимом.
5. Лук.

Овочі

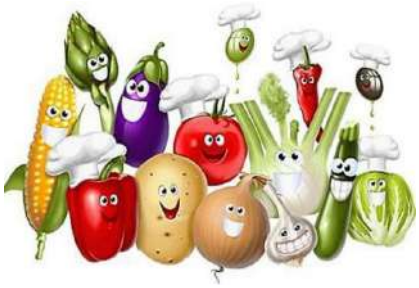

1. Овочі.
2. Корисні, свіжі.
3. Ростуть, насичують, живлять.
4. Овочі необхідні для здорового харчування.
5. Город.

Фрукти

1. Фрукти.
2. Солодкі, соковиті.
3. Достигають, вітамінизують, освіжають.
4. Фрукти є джерелом вітамінів.
5. Сад.

Ягода

1. Ягода.
2. Дрібна, смачна.
3. Росте, червоніє, кислить.
4. Ягоди завжди добре смакують.
5. Кущ.

Розповіді про рослини

Дерево – це високе і могутнє створіння природи. Воно росте, шумить листям, дає тінь та плоди. Дерева очищають повітря навколо нас, роблячи його свіжим та чистим. Вони є основою лісу.

Квітка– це яскрава і ніжна рослина. Вона цвіте, пахне дивовижними ароматами і радує око своєю красою. Квіти прикрашають кожен сад, наповнюючи його чудовим ароматом.

Трава – це зелена і м'яка рослина, що покриває землю. Вона росте, стелиться килимом і годує багатьох тварин. Трава покриває поля та луки, створюючи мальовничий пейзаж.

Овочі – це корисні і свіжі продукти, що ростуть на грядках. Вони насичують наш організм вітамінами і живлять нас. Овочі необхідні для здорового харчування. Їх

вирощують на городі.

Фрукти – це солодкі та соковиті дари природи. Вони достигають на деревах, вітамінізують наш організм і чудово освіжають. Фрукти є справжнім джерелом вітамінів і ростуть у саду.

Ягода – це дрібна, але дуже смачна лісова або садова знахідка. Вона росте на кущах, червоніє на сонці і може мати кислуватий смак. Ягоди чудово смакують

Тема: транспорт

Літак

1. Літак.
2. Швидкий, крилатий.
3. Летить, гуде, перевозить.
4. Літак доставляє пасажирів у далекі країни.
5. Авіація.

Машина

1. Машина.
2. Швидка, зручна.
3. Їде, гуде, везе.
4. Машина допомагає дістатися куди завгодно.
5. Автомобіль.

Трактор

1. Трактор.
2. Потужний, сільськогосподарський.
3. Реве, тягне, працює.
4. Трактор - незамінний помічник у полі.
5. Техніка.

Велосипед

1. Велосипед.
2. Двоколісний, легкий.
3. Крутить, їде, котить.
4. Велосипед - екологічний вид транспорту.

5. Байк.

Корабель

1. Корабель.
2. Великий, потужний.
3. Пливе, гуде, перевозить.
4. Морський вид транспорту.
5. Судно.

Поїзд

1. Поїзд.
2. Довгий, швидкісний.
3. Їде, стукає, гуде.
4. Поїзд їде залізницею.
5. Вагони.

Автобус

1. Автобус.
2. Великий, пасажирський.
3. Їде, зупиняється, перевозить.
4. Автобус – громадський транспорт.
5. Перевізник.

Розповіді про транспорт

Літак – це швидкий крилатий вид транспорту. Він летить у небі, гуде своїми двигунами і перевозить людей та вантажі на великі відстані. Літак дозволяє дістатися до далеких країн за лічені години. Це дивовижна авіація.

Машина – це швидкий і зручний засіб пересування. Вона їде по дорозі, гуде мотором і везе нас куди завгодно. Машина допомагає нам дістатися до роботи, магазину чи друзів, роблячи наше життя мобільнішим. Це справжній автомобіль.

Трактор – це потужний сільськогосподарський помічник. Він оре землю, тягне важкі причепи і невтомно працює на полях. Трактор незамінний для фермерів, допомагає їм вирощувати урожай. Це важка техніка.

Велосипед – це двоколісний і легкий транспортний засіб. Він крутить колеса, їде по дорозі і котить нас вперед. Велосипед – це екологічний вид транспорту, що дозволяє насолоджуватися свіжим повітрям. Це чудовий байк для прогулянок.

Корабель – це велике морське судно. Воно пливе по воді, гуде своїми моторами і перевозить вантажі та пасажирів через моря та океани. Корабель долає величезні відстані, з'єднуючи континенти. Це могутнє судно.

Поїзд – це довгий і швидкісний вид транспорту. Він їде по рейках, стукає колесами і гуде, сповіщаючи про своє прибуття. Поїзд дуже зручний для подорожей залізницею, адже його вагони вміщають багато людей.

Автобус – це великий пасажирський транспорт. Він їде по місту, зупиняється на зупинках і перевозить багато людей одночасно. Автобус доставляє людей на роботу, додому чи у подорожі. Це важливий вид громадського транспорту.

Тема: птахи

Ластівка

1. Ластівка.
2. Швидка, чорно-біла.
3. Літає, щебече, гніздиться.
4. Ластівка приносить весну на своїх крилах.
5. Пташка.

Горобець.

1. Горобець.
2. Маленький, жвавий.
3. Стрибає, цвірінькає, шукає.
4. Горобець часто зустрічається у місті.
5. Зерноїд.

Голуб

1. Голуб.
2. Сизий, мирний.
3. Воркує, літає, сідає.
4. Голуб – символом миру.

5. Міський.

Лелека

1. Лелека.
2. Довгоногий, білокрилий.
3. Клекоче, стоїть, прилітає
4. Лелека є символом України та сім'ї.
5. Бусол.

Соловей

1. Соловей.
2. Маленький, співучий.
3. Співає, ховається, дивує.
4. Соловей має неймовірно красивий голос.
5. Співак.

Дятел

1. Дятел.
2. Лісовий, працьовитий.
3. Стукає, лікує, шукає.
4. Дятел допомагає деревам позбутися шкідників.
5. Лікар.

Лебідь

1. Лебідь.
2. Білий, красивий.
3. Плаває, шипить, летить.
4. Лебідь символізує чистоту та вірність.
5. Король.

Розповіді про птахів

Ластівка – це швидка чорно-біла пташка. Вона літає високо в небі, щебече свої пісні і будує гнізда під дахами. Ластівка приносить весну на своїх крилах, сповіщаючи про прихід тепла. Це дуже мила пташка.

Горобець – це маленький і жвавий птах. Він стрибає по землі, цвірінькає свої пісні і шукає зернятка. Горобець часто зустрічається у містах, ставши невід'ємною частиною нашого двору. Він справжній зерноїд.

Голуб – це сизий і мирний птах. Він воркує, літає над містом і сідає на підвіконня. Голуб часто є символом миру та надії, його можна побачити у кожному міському парку.

Лелека – це довгоногий і білокрилий птах. Він клекоче, стоїть на одній нозі в гнізді і прилітає до нас навесні. Лелека є символом України та сімейного щастя. Його ще називають буслом.

Соловей – це маленький, але дуже співучий птах. Він співає свої дивовижні пісні, ховається у кущах і дивує всіх своїм голосом. Соловей має неймовірно красивий і мелодійний голос, що звучить уночі.

Дятел – це лісовий і дуже працьовитий птах. Він стукає своїм дзьобом по деревах, "лікує" їх, шукаючи шкідників. Дятел допомагає деревам позбутися комах, тому його часто називають лісовим лікарем.

Лебідь – це білий і граціозний птах. Він плаває по воді, шипить, захищаючи своїх пташенят, і красиво летить. Лебідь символізує чистоту, вірність та красу. Його

вважають королем водних просторів.

Тема: свійські тварини

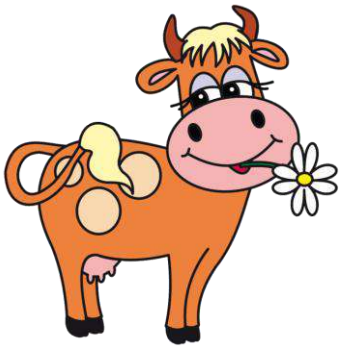

Корова

1. Корова.
2. Велика, молочна.
3. Пасеться, мукає, дає.
4. Корова забезпечує нас молоком і м'ясом.
5. Годувальниця.

Вівця

1. Вівця.
2. Пухнаста, мирна.
3. Бекає, пасеться, дає.

4. Вівця дарує нам вовну для теплого одягу.
5. Кучерява.

Коза

1. Коза.
2. Рогата, уперта.
3. Мекає, щипає, дає.
4. Коза дає смачне і корисне молоко.
5. Дереза.

Курка

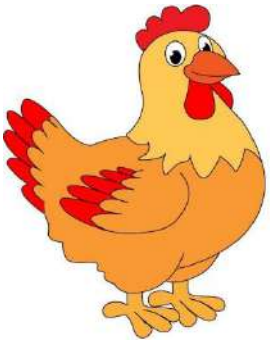

1. Курка.
2. Домашня, біла.
3. Квокче, дзьобає, несе.
4. Курка забезпечує нас смачними яйцями.
5. Птиця.

Качка

1. Качка.
2. Дзьобата, криклива.
3. Плаває, крякає, ходить.
4. Качка добре почувається у воді.
5. Водоплавна.

Кінь

1. Кінь.
2. Сильний, швидкий.
3. Біжить, ірже, тягне.
4. Кінь вірний помічник людини.
5. Скакун.

Півень

1. Півень.
2. Голосистий, яскравий.
3. Співає, будить, захищає.

4. Півень рано-вранці будить усіх своїм співом.
5. Будильник.

Розповіді про свійських тварин

Корова – це велика і молочна свійська тварина. Вона пасеться на лузі, мукає і дає нам смачне молоко. Корова забезпечує нас не тільки молоком, а й м'ясом, тому її називають годувальницею.

Вівця – це пухнаста і мирна тварина. Вона бекає, пасеться на пасовищах і дає нам теплу вовну, з якої роблять одяг. Вона має дуже кучеряву шерсть.

Коза – це рогата і іноді уперта тварина. Вона мекає, щипає траву і дає нам корисне молоко. Воно смачне і дуже поживне. Люди цінують його за властивості. Козу ще називають дерезою.

Курка – це домашня птиця, часто білого кольору. Вона квокче, дзьобає зерно і несе яйця. Курка забезпечує нас смачними і поживними яйцями щодня. Вона є важливою птицею на подвір'ї.

Качка – це водоплавна і іноді криклива птиця. Має великий дзьоб. Вона плаває у воді, крякає і ходить по землі. Качка добре почувається у воді, пірнаючи і шукаючи їжу. **Кінь** – це сильна і швидка тварина. Він біжить по полю, ірже і тягне вози. Кінь був вірним помічником людини багато століть, служачи їй у господарстві та на війні. Він
справжній скакун.

Півень – це голосистий і яскравий птах. Він співає рано-вранці, будить усіх своїм співом і захищає курей. Півень – це справжній живий будильник на подвір'ї.

Тема: одяг

Сукня

1. Сукня.
2. Гарна, святкова.
3. Одягають, купують, прикрашає.
4. Сукня робить дівчину витонченою.
5. Вбрання.

Штани

1. Штани.
2. Зручні, повсякденні.
3. Носять, захищають, закривають.
4. Штани підходять для будь-якої пори року.
5. Брюки.

Футболка

1. Футболка.
2. Легка, бавовняна.
3. Носять, прикрашає, вбирає.
4. Футболка ідеально підходить для літа.
5. Майка.

Сорочка

1. Сорочка.
2. Класична, елегантна.
3. Вдягають, застібають, прасують.
4. Сорочка обов'язкова для офіційного стилю.
5. Блуза.

Спідниця

1. Спідниця.
2. Жіноча, модна.
3. Носять, крутиться, підкреслює.
4. Спідниця може бути різної довжини.
5. Одяг.

Капелюх

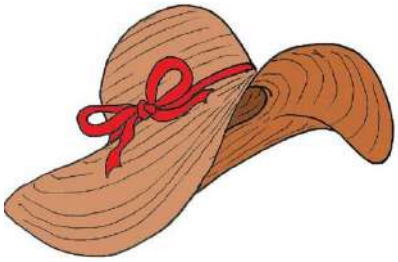

1. Капелюх.
2. Стильний, головний.
3. Носять, захищає, прикрашає.
4. Капелюх захищає від сонця.
5. Головний убір.

Пальто

1. Пальто.
2. Тепле, елегантне.
3. Носять, зігріває, захищає.
4. Пальто незамінне у холодну погоду.
5. Верхній.

Куртка

1. Куртка.
2. Зручна, практична.
3. Одягають, застібають, гріє.
4. Куртка – одяг для активного відпочинку.
5. Тепло.

Шапка

1. Шапка.
2. Тепла, в'язана.
3. Носять, зігріває, прикриває.
4. Шапка захищає голову від морозу.
5. Убір.

Рукавички

1. Рукавички.
2. Теплі, захисні.
3. Одягають, зігрівають, тримають.
4. Рукавички захищають руки від холоду.
5. Аксесуар.

Розповіді про одяг

Сукня – це гарний святковий одяг. Її одягають на урочисті події, вона прикрашає жінку і гарно пасує до фігури. Сукня робить дівчину витонченою та елегантною. Це особливе вбрання.

Штани – це зручний повсякденний одяг. Їх носять чоловіки та жінки, вони захищають ноги і гарно підкреслюють фігуру. Штани підходять для будь-якої

пори року, і є дуже практичними брюками.

Футболка – це легкий бавовняний одяг. Її носять у спекотну погоду, вона дозволяє шкірі потіти і вбирає вологу. Футболка ідеально підходить для літа та спорту. Це проста і зручна майка.

Сорочка – це класичний і елегантний одяг. Її застібають на ґудзики, прасують перед носінням, і вона завжди виглядає охайно. Сорочка обов'язкова для офіційного стилю та ділових зустрічей. Вона схожа на блузу.

Спідниця – це жіночий модний одяг. Її носять дівчата та жінки, вона гарно крутиться під час ходьби і підкреслює фігуру. Спідниця може бути різної довжини та фасону, це важливий елемент гардеробу.

Капелюх – це стильний головний убір. Його носять на голові, він захищає від сонця або холоду і прикрашає образ. Капелюх додає шарму та елегантності.

Пальто – це теплий і елегантний верхній одяг. Його носять у прохолодну погоду, воно зігріває і захищає від вітру. Пальто незамінне у холодну пору року.

Куртка – це зручний і практичний верхній одяг. Її одягають у негоду, застібають на блискавку, і вона добре гріє. Куртка використовують для активного відпочинку та повсякденного носіння.

Шапка – це теплий в'язаний головний убір. Її носять у холодну пору року, вона зігріває голову і прикриває вуха, захищає від морозу і вітру, це важливий убір взимку.

Рукавички – це теплі захисні аксесуари для рук. Їх одягають на руки. Рукавички зігрівають і дозволяють тримати предмети. Вони захищають руки від холоду та вітру.

Тема: меблі

Стіл

1. Стіл.
2. Дерев'яний, обідній.
3. Стоїть, тримає, служить.
4. За столом збирається вся родина.
5. Меблі.

Ліжко

1. Ліжко.
2. М'яке, зручне.
3. Стоїть, лежать, сплять.
4. Ліжко призначене для сну та відпочинку.
5. Спальне.

Стілець

1. Стілець.
2. Дерев'яний, зручний.
3. Стоїть, сидять, підтримує.
4. Стілець потрібен для комфортного сидіння.
5. Сидіння.

Шафа

1. Шафа.
2. Велика, містка.
3. Стоїть, зберігає, ховає.
4. Шафа допомагає підтримувати порядок.
5. Зберігання.

Диван

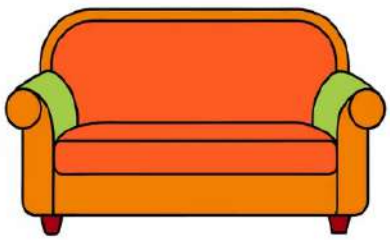

1. Диван.
2. М'який, комфортний.
3. Стоїть, сидять, відпочивають.
4. Диван ідеальний для сімейних вечорів.
5. Софа.

Крісло

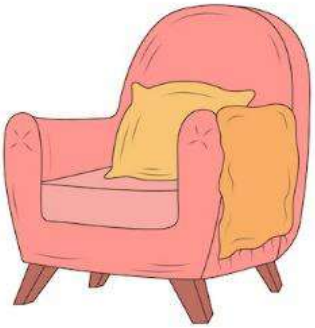

1. Крісло.
2. Зручне, затишне.
3. Стоїть, сидять, читають.
4. Крісло ідеальне для відпочинку з книгою.
5. Одиночне.

Розповіді про меблі

Стіл – це дерев'яні обідні меблі. Він стоїть у кімнаті, тримає різні предмети і служить місцем для прийому їжі. За столом збирається вся родина, щоб поїсти та поспілкуватися.

Ліжко – це м'які і зручні меблі для сну. Воно стоїть у спальні, на ньому лежать і сплять. Ліжко призначене для комфортного відпочинку та відновлення сил. Це найважливіше спальне місце.

Стілець – це дерев'яні зручні меблі. Він стоїть біля столу, на ньому сидять, і він підтримує спину. Стілець потрібен для комфортного сидіння під час їжі або роботи.

Шафа – це великі й місткі меблі. Вона стоїть у кімнаті, зберігає одяг та різні речі, допомагає ховати їх від сторонніх очей та підтримувати порядок у будинку.

Диван – це м'які і комфортні меблі. Він стоїть у вітальні, на ньому сидять і відпочивають після важкого дня. Диван ідеальний для сімейних вечорів та перегляду фільмів. Це зручні м'які меблі.

Крісло – це зручні і затишні меблі. Воно стоїть у кутку, на ньому сидять і читають книги. Крісло ідеальне для відпочинку з улюбленою книгою, воно дарує комфорт і спокій. Це чудове одиночне сидіння.

Тема: Посуд

Ложка

1. Ложка.
2. Столова, металева.
3. Їдять, черпають, мішають.
4. Ложка незамінна для супів та каш.
5. Прилад.

Тарілка

1. Тарілка.
2. Кругла, глибока.
3. Лежить, тримає, подає.
4. Тарілка потрібна для подачі страв.

5. Посудина.

Чашка

1. Чашка.
2. Керамічна, гаряча.
3. Стоїть, п'ють, тримають.
4. Чашка ідеальна для чаю чи кави.
5. Кружка (філіжанка).

Виделка

1. Виделка.
2. Зубчаста, металева.
3. Коле, тримає, годує.
4. Виделка зручна для твердої їжі.
5. Прилад.

Каструля

1. Каструля.
2. Глибока, металева.
3. Стоїть, варить, кипить.
4. Каструля потрібна для приготування супів.
5. Кухонний.

Сковорідка

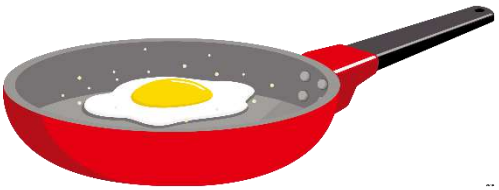

1. Сковорідка.
2. Плоска, чавунна.
3. Смажить, шипить, гріє.
4. Сковорідка ідеальна для смаження яєчні.
5. Пательня.

Чайник

1. Чайник.
2. Електричний, свистячий.
3. Кипить, гріє, наливає.
4. Чайник швидко закип'ятить воду.

5. Нагрівач.

Ніж

1. Ніж.
2. Гострий, ріжучий.
3. Ріже, чистить, рубає.
4. Ніж - основний інструмент на кухні.
5. Лезо.

Розповіді про посуд

Ложка – це столовий металевий прилад. Нею їдять супи та каші, черпають рідини і мішають цукор у напоях. Ложка незамінна на кухні для рідких страв.

Тарілка – це кругла і глибока посудина. Вона лежить на столі, тримає їжу і подає її до столу. Тарілка потрібна для сервірування страв і зручного прийому їжі.

Чашка – це керамічна посудина для гарячих напоїв. Вона стоїть на столі, з неї п'ють чай, каву, сік, воду, компот, тримаючи її у руці. З чашки п’ють улюблені напої.

Виделка зубчаста та металева. На неї наколюють шматочки їжі, а потім їх їдять. Виделка дуже зручна для твердої їжі, для м'яса чи овочів.

Каструля – це глибока металева кухонна посудина. Вона стоїть на плиті, у ній варять супи, борщі, і в ній кипить вода. Каструля потрібна для приготування різноманітних страв.

Сковорідка – це плоска чавунна посудина. На ній смажать їжу, вона шипить під час приготування і добре гріє. Сковорідка ідеальна для смаження яєчні, котлет та овочів.

Чайник – це електричний прилад, який іноді свистить, коли вода закипає. У ньому кип'ятять воду, а потім наливають для чаю. Чайник швидко закип'ятить воду для вашого напою.

Ніж – це гострий ріжучий прилад. Ним ріжуть продукти, чистять овочі і рубають м'ясо. Ніж – основний інструмент на кухні, його лезо може бути дуже гострим.

Тема: продукти

Хліб

1. Хліб.
2. Запашний, свіжий.
3. Печуть, ріжуть, їдять.
4. Хліб – усьому голова на столі.
5. Випічка.

Масло

1. Масло.
2. Вершкове, жовте.
3. Мажуть, топиться, смакує.
4. Масло робить бутерброди ситнішими.
5. Жир.

Борошно

1. Борошно.
2. Біле, пшеничне.
3. Мелють, сиплють, печуть.
4. Борошно – основа для випічки хліба.
5. Пшениця.

Гречка

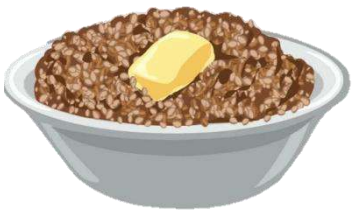

1. Гречка.
2. Корисна, розсипчаста.
3. Варять, їдять, насичує.
4. Гречка – важливий продукт для здорового харчування.
5. Крупа.

Яйця

1. Яйця.
2. Курячі, свіжі.
3. Б'ють, смажать, варять.

4. Яйця – джерело білка для сніданку.
5. Продукт.

Сир

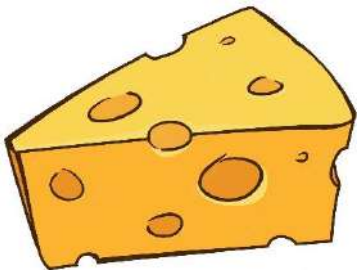

1. Сир.
2. Твердий, смачний.
3. Ріжуть, труть, їдять.
4. Сир добре смакує.
5. Молочний.

М'ясо

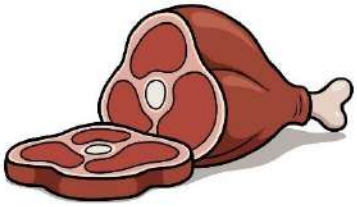

1. М'ясо.
2. Соковите, поживне.
3. Ріжуть, смажать, варять.
4. М'ясо – джерело білка для організму.
5. Протеїн.

Картопля

1. Картопля.
2. Крохмалиста, смачна.
3. Садять, копають, варять.
4. Картопля – другий хліб на нашому столі.
5. Овоч.

Морозиво

1. Морозиво.
2. Холодне, солодке.
3. Купують, лижуть, тане.
4. Морозиво – улюблені ласощі влітку.
5. Десерт.

Розповіді про продукти

Хліб– це запашна і свіжа випічка. Його печуть з борошна, ріжуть на шматочки і їдять щодня. Хліб – усьому голова на столі, без нього важко уявити будь-який

прийом їжі.

Масло – це вершковий, жовтий продукт. Його мажуть на хліб, воно швидко топиться і дуже смакує. Масло робить бутерброди ситнішими і додає їм ніжності. Це дуже жирний, але корисний продукт.

Борошно – це білий пшеничний порошок. Його мелють із зерна пшениці, сиплють у тісто і печуть з нього хліб та булочки. Борошно є основою для випічки, без нього не було б смачної випічки.

Гречка – це корисна і розсипчаста крупа. Її варять, їдять як гарнір, і вона дуже добре насичує. Гречка – важливий продукт для здорового харчування, багатий на вітаміни.

Яйця – це курячі, свіжі продукти. Їх б'ють у миску, смажать на сковорідці або варять. Яйця є чудовим джерелом білка для сніданку, який дає енергію на цілий день.

Сир – це твердий і смачний молочний продукт. Його ріжуть скибочками, труть на тертці та їдять як самостійну страву або додають до інших. Сир смачний і є джерелом кальцію.

М'ясо – це соковитий і поживний продукт. Його ріжуть на шматочки, смажать на вогні, запікають або варять. М'ясо – це важливе джерело білка для організму, що необхідний для росту та розвитку. Це справжній протеїн.

Картопля – це крохмалистий і дуже смачний овоч. Її садять навесні, копають влітку або восени. ЇЇ варять, смажать або печуть. Картопля – це другий хліб на нашому столі, незамінний продукт.

Морозиво – це холодні і солодкі ласощі. Його купують у магазині, лижуть у спеку, і воно швидко тане на сонці. Морозиво – улюблені ласощі влітку, що приносить справжню насолоду. Усі діти люблять морозиво. Це чудовий десерт.

Тема: напої

Чай

1. Чай.
2. Гарячий, ароматний.
3. Заварюють, п'ють, зігріває.

4. Чай приємно пити у холодну погоду.
5. Тепло.

Кава

1. Кава.
2. Міцна, ранкова.
3. Варять, п'ють, тонізує.
4. Кава допомагає прокинутися вранці.
5. Енергія.

Вода

1. Вода.
2. Чиста, прозора.
3. П'ють, тече, втамовує.
4. Вода – джерело життя на Землі.
5. Рідина.

Сік

1. Сік.
2. Фруктовий, свіжий.
3. Вичавлюють, п'ють, освіжає.
4. Сік містить багато вітамінів.
5. Фреш.

Молоко

1. Молоко
2. Біле, поживне.
3. Доять, п'ють, корисне.
4. Молоко необхідне для росту дітей.
5. Корова.

Розповіді про напої.

Чай – це гарячий ароматний напій. Його заварюють у чашці, п'ють вранці чи ввечері, він добре зігріває. Чай приємно пити у холодну погоду, він дарує тепло,

затишок та спокій.

Кава – це міцний і бадьорящий напій. Її варять у кавоварці, п'ють, щоб прокинутися, і вона добре тонізує. Кава дарує заряд енергії на весь день.

Вода – це чиста і прозора рідина. Її п'ють щодня, добре втамовує спрагу. Вона тече у річках. Вода – це джерело життя на Землі, без неї неможливе існування.

Сік – це фруктовий і свіжий напій. Його вичавлюють з фруктів, п'ють для втамування спраги, бо він добре освіжає. Сік містить багато вітамінів і є дуже корисним фрешем.

Молоко – це біла і поживна рідина. Його доять від корови, п'ють усі: і діти, і дорослі, варять каші, додають у випічку. Воно дуже корисне для кісток. Молоко необхідне для росту дітей, адже містить багато кальцію.

Тема: овочі

Огірок

1. Огірок.
2. Зелений, хрумкий.
3. Росте, зривають, їдять.
4. Огірок додають у салат.
5. Свіжий.

Помідор

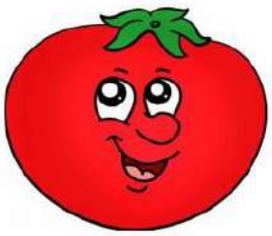

1. Помідор.
2. Червоний, соковитий.
3. Росте, дозріває, ріжуть.
4. Помідор додають у борщ.
5. Томат.

Цибуля

1. Цибуля
2. Гірка, корисна.
3. Чистять, ріжуть, плачуть.
4. Цибуля додає смаку багатьом стравам.
5. Овоч.

Перець

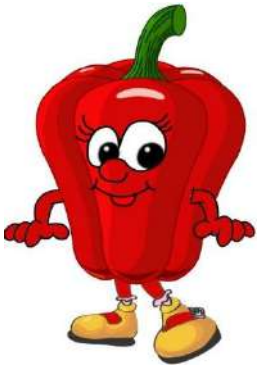

1. Перець.
2. Солодкий, різнокольоровий.
3. Росте, хрумтить, смачний.
4. Перець містить багато вітаміну С.
5. Овоч.

Картопля

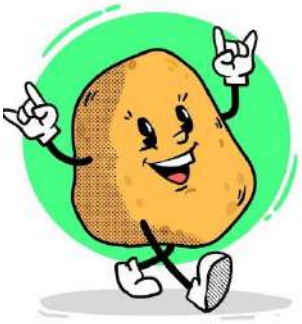

1. Картопля.
2. Крохмалиста, універсальна.
3. Варять, смажать, печуть.
4. Картопля – основний продукт на кухні.
5. Гарнір.

Капуста

1. Капуста.
2. Велика, зелена.
3. Росте, шинкують, квасять.
4. Капуста є основою для борщу.
5. Овоч.

Морква

1. Морква.
2. Помаранчева, солодка.
3. Росте, чистять, труть.
4. Морква дуже корисна для зору.
5. Коренеплід.

Буряк

1. Буряк.
2. Червоний, солодкий.
3. Росте, варять, фарбує.
4. Буряк – головний продукт у борщу.
5. Овоч.

Розповіді про овочі

Огірок – це зелений і хрумкий овоч. Він росте на грядці, його зривають, їдять у салатах. Його ідеально використовувати у літньому салаті, він додає свіжості.

Помідор – це червоний і соковитий овоч. Він росте на кущі, дозріває на сонці, його ріжуть у салати, додають у борщ. Помідор дуже смачний, його ще називають томатом.

Цибуля – це гіркий, але дуже корисний овоч. Її чистять, ріжуть, і від неї часто плачуть. Цибуля додає смаку багатьом стравам і є незамінним овочем на кухні.

Перець – це солодкий і різнокольоровий овоч. Може бути червоний, жовтий, зелений. Він росте на грядці, хрумтить, коли його кусаєш, і дуже смачний. Перець містить багато вітаміну С і є чудовим овочем.

Картопля – це крохмалиста і універсальна рослина. Її варять, смажать, печуть, і вона є основним продуктом у багатьох кухнях світу. Картопля – це чудовий гарнір.

Капуста – це великий зелений овоч. Вона росте на грядці, її шинкують для салатів або квасять. Капуста є основою для борщу і багатьох інших страв.

Морква – це помаранчевий і солодкий коренеплід. Вона росте у землі, її чистять, труть на тертушці. Морква дуже корисна для зору і є важливим джерелом вітамінів.

Буряк – це червоний і солодкий овоч. Він росте у землі, його додають у різні страви, бо він чудово фарбує страви. Буряк – головний інгредієнт борщу, а ще він дуже корисний овоч.

Тема: фрукти

Яблуко

1. Яблуко.
2. Соковите, хрумке.
3. Росте, зривають, їдять.
4. Яблуко – джерело вітамінів на сніданок.
5. Плід.

Груша

1. Груша.
2. Солодка, м'яка.
3. Росте, дозріває, кусають.
4. Груша має приємний аромат.
5. Фрукт.

Абрикос

1. Абрикос.
2. Соковитий, помаранчевий.
3. Росте, зривають, сушать.
4. Абрикос дуже смачний у джемах.
5. Літній.

Банан

1. Банан.
2. Довгий, жовтий.
3. Росте, чистять, їдять.
4. Банан – швидке джерело енергії.
5. Тропічний.

Слива

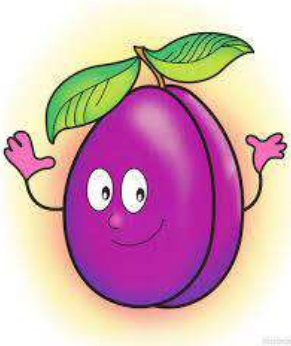

1. Слива.
2. Солодка, фіолетова.
3. Росте, зривають, сушать.
4. Зі сливи чудове варення.
5. Чорнослив.

Персик

1. Персик.
2. Пухнастий, ароматний.
3. Росте, дозріває, соковитий.
4. Персик – солодкий літній фрукт.
5. Ніжний.

Розповіді про фрукти

Яблуко – це соковитий і хрумкий плід червоного, зеленого, жовтого кольлору. Воно росте на дереві, його зривають та їдять сирим або запікають. Яблуко – це джерело вітамінів, і його можна з'їсти на сніданок.

Груша – це солодка і м'яка фруктина. Вона росте на дереві, дозріває на сонці, її їдять, насолоджуючись смаком. Груша має приємний аромат і ніжну м'якоть.

Абрикос – це соковитий помаранчевий фрукт. Він росте на дереві, його зривають, а потім сушать на курагу. Абрикос дуже смачний у джемах і є справжнім літнім дарунком.

Банан – це довгий жовтий тропічний фрукт. Він росте на пальмі, його чистять від шкірки і їдять сирим. Банан – це швидке джерело енергії, і його зручно брати з собою.

Слива – це солодка фіолетова фруктина. Вона росте на дереві, її зривають, а іноді вона сама падає на землю. Слива чудово підходить для варення та компотів. Її сушать і отримують чорнослив.

Персик – це пухнастий і ароматний червоно-жовтий фрукт. Він росте на дереві, достигає на сонці, його м'якоть дуже соковита. Персик – один з найулюбленіших літніх фруктів - ніжний і смачний.

Тема: ягоди

Смородина

1. Смородина.
2. Чорна, кисла.
3. Росте, зривають, варять.
4. Смородина корисна для імунітету.
5. Кущова.

Порічка

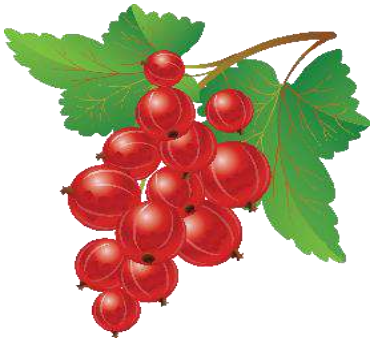

1. Порічка.
2. Червона, дрібна.
3. Росте, збирають, з’їдають.
4. Порічка чудова для компотів.

5. Ягода.

Вишня

1. Вишня.
2. Кисла, червона.
3. Квітне, пахне, чарує.
4. Вишня – ідеальна для вареників.
5. Дерево.

Черешня

1. Черешня.
2. Солодка, соковита.
3. Росте, зривають, їдять.
4. Черешня – перша літня ягода.
5. Стигла.

Малина

1. Малина.
2. Червона, ароматна.
3. Росте, збирають, смакують
4. Малина корисна при застуді.
5. Лісова.

Полуниця

1. Полуниця.
2. Червона, запашна.
3. Росте, зривають, червоніє.
4. Полуниця – символ літа та тепла.
5. Ягідка.

Кавун

1. Кавун.
2. Великий, соковитий.
3. Росте, ріжуть, освіжає.
4. Кавун чудово втамовує спрагу в спеку.

5. Баштан.

Розповіді про ягоди

Смородина – це чорна і кисла ягода. Вона росте на кущі, її зривають, а потім варять з неї варення. Смородина дуже корисна для імунітету, особливо чорна. Її додають в чай при застудах. Це чудова кущова ягода.

Порічка – це червона дрібна ягода. Вона росте на кущах, її збирають гронами, і вона має кислуватий смак. Порічка чудова для компотів і желе.

Вишня – це кисла червона ягода. Вона росте на дереві, її зривають, потім варять з неї варення або компоти. Вишня – ідеальна для вареників та пирогів, справжня деревна ягода.

Черешня – це солодка і соковита ягода темно-червоного кольору. Вона росте на дереві. Черешня – перша літня ягода, яка сповіщає про прихід тепла. Вона така стигла, дуже соковита і смачна.

Малина – це червона і ароматна ягода. Вона росте на кущах, її збирають влітку, вонадуже м'яка. Малина корисна при застуді та є справжньою лісовою ягодою.

Полуниця – це червона і запашна ягода. Вона росте на грядці, її зривають вручну, вона дуже солодка. Полуниця – символ літа та тепла, її смак нагадує про сонячні дні. Це улюблена ягідка багатьох дітей.

Кавун – це велика і соковита солодка баштанна культура. Він росте на полі, його ріжуть великими скибками, він чудово освіжає. Кавун чудово втамовує спрагу в спеку, будучи найсолодшою і найбільшою ягодою.

Тема: літературні персонажі та герої мультфільмів

Ельза (Холодне Серце)

1. Ельза.
2. Могутня, самотня.
3. Морозить, співає, захищає.
4. Ельза приймає свою силу.
5. Лід.

Олаф (Холодне Серце)

1. Олаф.

2. Веселий, наївний.

3. Мріє, обіймає, тане.

4. Олаф любить теплі обійми.

5. Радість.

Ваяна

1. Ваяна.

2. Смілива, рішуча.

3. Пливе, шукає, рятує.

4. Ваяна слухає голос океану.

5. Призначення.

Мауї («Ваяна»)

1. Мауї.

2. Сильний, самовпевнений.

3. Перетворюється, допомагає, вихваляється.

4. Мауї повертає серце Те Фіті.

5. Легенда.

Міньйони («Нікчемний Я»)

1. Міньйони.

2. Жовті, кумедні.

3. Служать, бешкетують, люблять.

4. Міньйони шукають лиходія.

5. Хаос.

Гру («Нікчемний Я»)

1. Гру.

2. Злий, добрий.

3. Краде, виховує, любить.

4. Гру стає люблячим батьком.

5. Зміни.

Райлі («Думками навиворіт»)

1. Райлі.

2. Дівчинка, емоційна.
3. Грає, сумує, дорослішає.
4. Райлі вчиться керувати емоціями.
5. Почуття.

Радість («Думками навиворіт»)

1. Радість.
2. Сяюча, оптимістична.
3. Керує, надихає, захищає.
4. Радість прагне щастя.
5. Енергія.

Сум («Думками навиворіт»)

1. Сум.
2. Блакитна, повільна.
3. Плаче, сумує, співчуває.
4. Сум допомагає Райлі відчувати.
5. Печаль.

Лука («Лука»)

1. Лука.
2. Сором'язливий, цікавий.
3. Мріє, пірнає, дружить.
4. Лука пізнає світ людей.
5. Трансформація.

Альберто («Лука»)

1. Альберто.
2. Сміливий, впевнений.
3. Плаває, надихає, навчає.
4. Альберто любить пригоди.
5. Воля.

Мірабель («Енканто»)

1. Мірабель.

2. Звичайна, особлива.
3. Шукає, вірить, об'єднує.
4. Мірабель рятує Мадригалів.
5. Любов.

Іззі («Мій маленький поні: Нове покоління»)

1. Іззі.
2. Райдужна, креативна.
3. Сяє, майструє, дружить.
4. Іззі вірить у магію.
5. Позитив.

Кіт у чоботях («Кіт у чоботях: Останнє бажання»)

1. Кіт.
2. Відважний, харизматичний.
3. Б'ється, співає, тікає.
4. Кіт шукає зірку бажань.
5. Легенда.

Артур («Секретна служба Санта-Клауса»)

1. Артур.
2. Невпевнений, щирий.
3. Намагається, вірить, доставляє.
4. Артур рятує Різдво.
5. Віра.

Вайолет («Суперсімейка»)

1. Вайолет.
2. Невпевнена, сильна.
3. Ховається, захищає, стає.
4. Вайолет контролює свої сили.
5. Зростання.

Пінгвіни («Мадагаскар»)

1. Пінгвіни.

2. Командирські, кумедні.

3. Планують, виконують, рятують.

4. Пінгвіни завжди знаходять вихід.

5. Команда.

Дякуємо,

що були з нами!